

**Stichting
Pensioenfonds
Huntsman Rozenburg**

Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg
Merseyweg 10, 3197 KG Botlek Rotterdam
Postbus 1020, 3180 AA Rozenburg
Telefoon: 0181 - 29 21 49
Telefax: 0181 - 29 39 18
www.pensioenfondshuntsman.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41125674

**Verslag over het boekjaar
1-1-2021 t/m 31-12-2021**

Inhoud

	Pagina
Bestuursverslag	
Meerjarenoverzicht	5
Fondsspecifieke ontwikkelingen	7
Bestuur en organisatie	11
Beleggingen	21
Fondsspecifieke ontwikkelingen beleggingen	22
Risicomanagementbeleid	24
Samenvatting actuariel verslag	28
Financiering	29
Verantwoordingsorgaan	
Verslag van het Verantwoordingsorgaan over 2021	31
Reactie van het bestuur	32
Samenvatting visitatierapport 2021	33
Jaarrekening	
Balans per 31 december	38
Staat van baten en lasten	40
Kasstroomoverzicht	42
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	43
Toelichting op de balans per 31 december	47
Gebeurtenissen na balansdatum	52
Toelichting op de staat van baten en lasten	53
Resultaatbestemming	57
Risicoparagraaf	58
Overige gegevens	
Actuariële verklaring	69
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	71
Bijlagen	
Overzicht belegd vermogen	77
Begrippenlijst	79

Bestuursverslag

Meerjarenoverzicht

	2021	2020	2019	2018	2017
Aantallen					
Verzekerden					
Deelnemers	256	269	286	299	335
Gewezen deelnemers	390	417	438	477	496
Pensioengerechtigden	1.362	1.379	1.390	1.387	1.376
	2.008	2.065	2.114	2.163	2.207
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds					
Pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	508.362	542.064	512.266	458.680	453.662
Prepensioenverplichtingen ¹⁾	21	2	7	28	37
Technische voorzieningen voor risico deelnemers					
Pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	0	0	0	2.427	2.585
Reserves					
Algemene reserve	165.478	108.579	105.260	79.243	105.745
Stichtingskapitaal	1	1	1	1	1
Dekkingsgraad					
Aanwezige dekkingsgraad	132,6%	120,0%	120,5%	117,2%	123,2%
Beleidsdekkingsgraad	129,0%	113,3%	119,5%	123,3%	121,2%
Vereiste dekkingsgraad	117,0%	116,8%	116,6%	119,3%	118,9%
Premiebijdragen ²⁾	6.255	6.336	7.999	7.576	7.099

1) vanaf 2012 wordt hier alleen de voorziening voor ingegaan prepensioen opgenomen.

2) Dit betreft de feitelijke premie

	2021	2020	2019	2018	2017
Uitkeringen	19.207	19.031	18.865	18.840	18.466
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen (excl. lopende intrest en liquide middelen)	672.885	649.601	614.922	533.687	556.577
Beleggingsopbrengsten	37.009	47.114	90.232	-9.962	29.179
Rendement op basis van total return	5,7%	7,9%	17,0%	-1,8%	5,6%
Kosten pensioenbeheer					
Totale kosten (x € 1.000)	802	769	846	847	824
Kosten per deelnemer (x €1) ¹⁾	496	467	505	502	482
Kosten vermogensbeheer					
Totale kosten, inclusief transactiekosten (x € 1.000)	2.651	2.145	2.541	2.783	2.564
Totale kosten als % gemiddeld belegd vermogen (incl. transactiekosten)	0,40%	0,35%	0,43%	0,50%	0,46%
Kosten als % gemiddeld belegd vermogen	0,31%	0,32%	0,32%	0,41%	0,39%
Transactiekosten als % gemiddeld belegd vermogen	0,09%	0,03%	0,11%	0,09%	0,07%

1) Dit betreft de actieve deelnemers en pensioengerechtigden. De gewezen deelnemers worden hier niet meegenomen.

Fondsspecifieke ontwikkelingen

1. Missie, visie en strategie

Missie

De missie van Pensioenfonds Huntsman is:

Het betalen van nominale pensioenen zoals toegezegd in de pensioenopgave die deelnemers ontvangen en hiermee op pensioenvlak veiligheid, zekerheid en continuïteit bieden aan alle deelnemers en gepensioneerden.

Visie

De ambitie van het bestuur is een betrouwbaar pensioenfonds te zijn. Het bestuur wil zorgdragen voor een goede financiële beheersing en een evenwichtige afweging van de belangen van de betrokkenen nu en in de toekomst.

Vertrouwen van de deelnemers en gepensioneerden in het bestuur dat zijn taak serieus neemt en goed uitvoert, zien wij als een cruciale voorwaarde voor de continuïteit van het pensioenfonds.

Onze ambitie is dan ook om een pensioenfonds te zijn dat zijn betrouwbaarheid laat zien door goede financiële resultaten, transparante communicatie en een kostenbewust beleid.

De uitvoering van de pensioenovereenkomst moet correct en efficiënt gebeuren, en maatschappelijk verantwoord zijn.

Strategie

Om onze visie te bereiken hebben wij een strategie geformuleerd die bestaat uit de volgende punten.

- Ons beleid richt zich op voldoende rendement tegen aanvaardbare risico's. De risicohouding is behoudend, maar om de doelstelling van het pensioenfonds te halen kunnen risico's niet volledig uitgesloten worden. Het bestuur reduceert de kans op tekorten en verhoogt de kans op indexatie van pensioenen door actief risico management.
- Er wordt een verantwoord beleggingsbeleid gevoerd met expliciete aandacht voor afdekking van rente risico's, met behulp van een professionele externe partij en ondersteund door een onafhankelijke beleggingsadviseur.
- Om de kosten beheersbaar te houden hanteren we een kostenefficiënte werkwijze, met een uitbestedingsbeleid waarbij we kritisch zijn op de kwaliteit, kwantiteit en kosten van de uitbestedingspartners.
- Het pensioenfonds wil dicht bij de deelnemers en gepensioneerden staan. Aansprekende en persoonlijke communicatie is daarbij vanzelfsprekend. Ook als het gaat over risico's, rechten en koopkracht van deelnemers en gepensioneerden. Die communicatie is steeds vaker digitaal. Wij vinden het echter ook van groot belang de mogelijkheid te bieden tot een persoonlijk gesprek waarin de deelnemer zijn eigen situatie kan bespreken met een ter zake kundig persoon die de regeling goed kent.
- Het bestuur van het pensioenfonds vindt een goede relatie met de sponsor van groot belang voor het voortbestaan van het fonds en voert daarom regelmatig constructief overleg hierover.
- Om steeds fris en kritisch te kunnen reflecteren werkt het bestuur actief aan een goede relatie en interactie met het verantwoordingsorgaan.
- Het bestuur van het pensioenfonds hanteert de normen voor goed pensioenfondsbestuur.

2. Naleving wet- en regelgeving

In 2021 zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichhouders De Nederlandsche Bank en/of de Stichting Autoriteit Financiële Markten geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Het pensioenfonds heeft in 2021 wel een brief van AFM ontvangen waarin aangegeven werd dat er tekstuele verbeteringen in het bestuursverslag dienden te worden doorgevoerd aangaande de weergave van kosten. De AFM heeft geen formele maatregel opgelegd. Het bestuur heeft aanpassingen in het jaarverslag 2020 tijdig doorgevoerd.

De code pensioenfondsen wordt nagenoeg geheel nageleefd. Zaken waarvan Pensioenfonds Huntsman van de code afwijkt, zijn:

Norm 9: Het bestuur zorgt voor een noodprocedure om in spoedeisende situaties te kunnen handelen.

Er is geen aparte noodprocedure opgesteld, anders dan voor het geval van een crisissituatie. De lijnen tussen bestuursleden en uitvoerders zijn zo kort dat in een noodsituatie direct contact vanzelfsprekend is en snelle besluitvorming kan worden afgestemd.

Norm 63: Het bestuur stelt beleid vast rond transparantie en communicatie. Het bestuur evalueert dit beleid periodiek en in ieder geval eens per drie jaar. De Code geeft als toelichting dat de informatiebehoefte van de deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerde bij het communicatiebeleid uitgangspunt is. Onderzoek naar wat zij belangrijk vinden en hoe zij de communicatie ervaren is daarom leidend. Het bestuur heeft wel beleid vastgesteld en geëvalueerd maar heeft niet specifiek de effectiviteit van de informatie onderzocht.

Conform de Code wordt over onderstaande normen specifiek gerapporteerd in het bestuursverslag:

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
<p>Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.</p>	Ja	Het bestuur rapporteert in het bestuursverslag over het beleid dat het in 2021 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte. Onder meer op basis van de haalbaarheidstoets.
<p>Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.</p>	Nee	Het pensioenfonds kent een geschiktheidsplan. Het pensioenfonds beschikt niet over een specifiek diversiteitsbeleid. Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit in het bestuur. Het houdt daarbij rekening met opleiding, achtergrond en persoonlijkheid. Diversiteit is in de samenstelling van het bestuur aanwezig, maar geen doel op zich. Het bestuur bestaat eind 2020 uit twee vrouwen en vier mannen. Het verantwoordingsorgaan bestaat eind 2021 uit één vrouw en twee mannen. Geen van de leden van het bestuur en verantwoordingsorgaan is onder de veertig jaar.

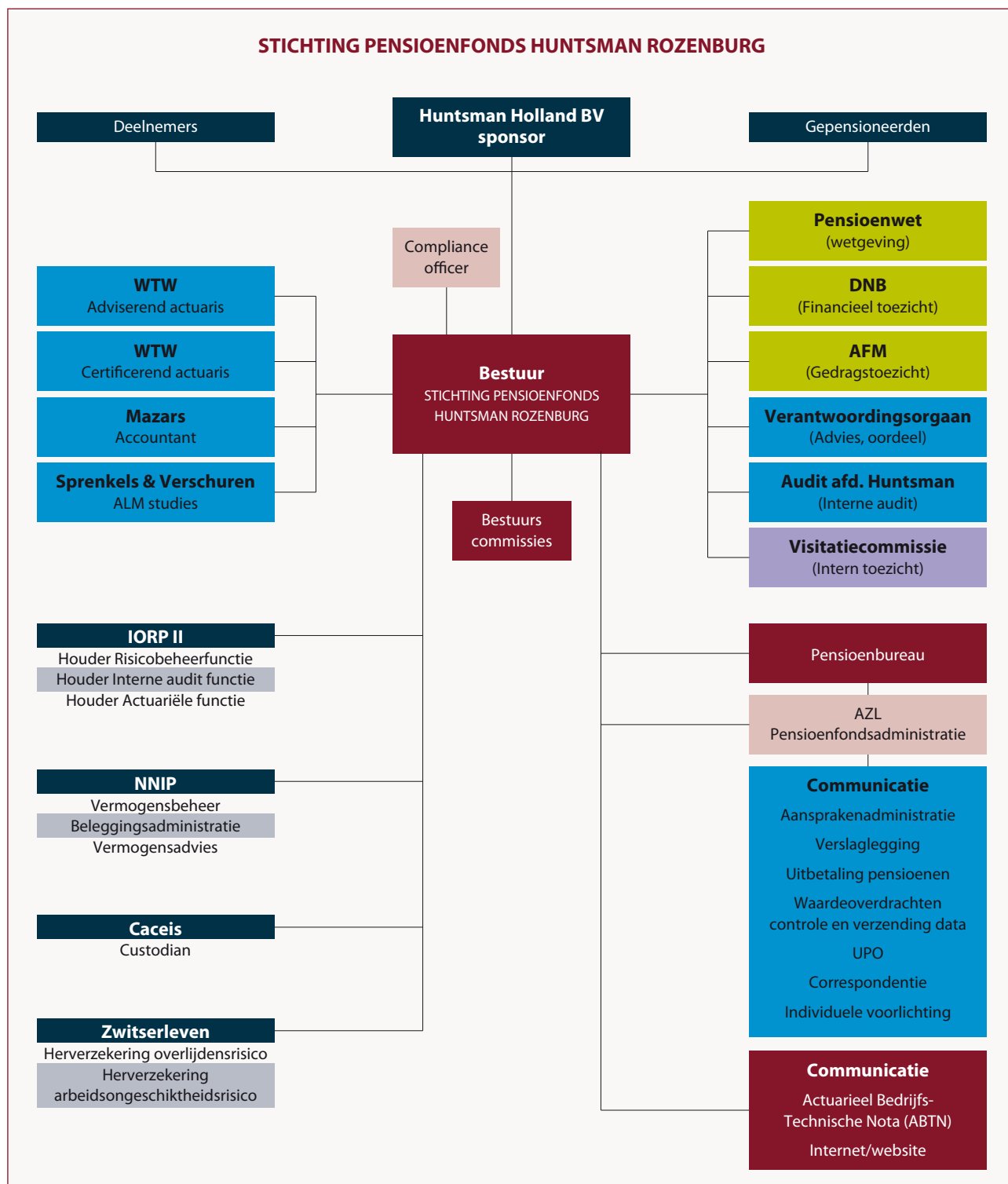
Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	De visitatiecommissie betreft de Code bij de uitoefening van haar taak en rapporteert hierover in de rapportage intern toezicht.
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	In het bestuursverslag beschrijft het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds.
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	Het bestuur licht in het hoofdstuk 'Vermogensbeheer' van het bestuursverslag overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	In het bestuursverslag rapporteert de compliance officer over de naleving van de gedragscode. Het bestuur rapporteert in het bestuursverslag over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	In het bestuursverslag wordt gerapporteerd over de behandeling van klachten en geschillen.

Het bestuur hanteert een gedragscode. Alle leden van het bestuur, beleggingscommissie, verantwoordingsorgaan, pensioenbureau en visitatiecommissie verklaren ieder jaar opnieuw schriftelijk zich te houden aan de gestelde gedragsregels.

Pensioenfonds Huntsman heeft een compliance officer benoemd. In 2021 heeft de heer Khogali, die tevens de compliance officer is van Huntsman Holland BV, deze functie op zich genomen. De compliance officer is onder meer belast met de controle op de naleving van de gedragscode. Over 2021 heeft de compliance officer geen bijzonderheden geconstateerd.

3. Organisatie

Organogram

Bestuur en organisatie

Bestuur per 31 december 2021

*Namens de directie van
Huntsman Holland BV*

N. Mol (1958) voorzitter
L.A.C. Thring (1960)
mw M. Aleman (1977)

*Namens de Ondernemingsraad van
Huntsman Holland BV*

mw C.J. Paak (1965)
E. Maliepaard (1957)

Namens de gepensioneerden

G.C. Plaisier (1946)

Beleggingscommissie per 31 december 2021

B. de Jong (1961) voorzitter
R.C. Godding (1970) secretaris
E. Maliepaard (1957)
P. Westland (1977)

Pensioenbureau per 31 december 2021

R.C. Godding (1970) manager Pensioenfonds
R. Brand (1960) front-office

Verantwoordingsorgaan per 31 december 2021

J.C.P. Veerman (1946) voorzitter
W.J. Veenendaal (1943) secretaris
mw. R. Kleyburg-Hanssen (1975)
Vacature

Organisatie per 31 december 2021

Administratie	AZL N.V.
Certificerend actuaaris	Willis Towers Watson
Adviserend actuaaris	Willis Towers Watson
Vermogensbeheer	NN Investment Partners (NNIP)
Accountants	Mazars Accountants N.V.
Bankiers	CACEIS ING Bank

Een aantal van de aspecten uit het organogram worden toegelicht.

Bestuur, beleggingscommissie en pensioenbureau

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg heeft een paritair bestuursmodel en bestaat uit zes (6) personen. Daarvan zijn drie bestuurders van werkgeverszijde, twee (2) van werknemerszijde en één (1) vertegenwoordiger namens de gepensioneerden.

Het bestuur kent een commissie: de beleggingscommissie.

Het bestuur wordt ondersteund door het pensioenbureau.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld dat voldoet aan de Pensioenwet. De taken en bevoegdheden van dit orgaan evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en het reglement van het verantwoordingsorgaan.

Mevrouw Impens is op 25 oktober 2021 afgetreden als lid namens de pensioengerechtigden. De procedure om de vacature in te vullen is eind 2021 opgestart.

Visitatiecommissie

Naar aanleiding van de Wet Versterking Bestuur heeft het bestuur gekozen voor het paritaire bestuursmodel waarbij het Intern Toezicht jaarlijks uitgevoerd wordt door een visitatiecommissie. De visitatiecommissie heeft haar werk uitgevoerd in het vierde kwartaal van 2021 en het eindrapport besproken met het bestuur en het verantwoordingsorgaan in de vergadering van 9 december 2021.

Een samenvatting van het visitatierapport vindt u terug op pagina 33 van het jaarverslag.

Sleutelfuncties

De IORP II wetgeving geldt vanaf januari 2019; volgens deze wet moeten er drie sleutelfuncties worden ingericht. Als houder van de actuariële functie is de certificerend actuaaris aangewezen. De risicobeheerfunctie wordt ingevuld door bestuurslid de heer Thring. Bestuurslid mevrouw Paak is houder van de interne audit functie geworden. De audits worden uitgevoerd door de audit-afdeling van Huntsman corporate in Brussel.

Uitbestede werkzaamheden

Administratie

Als administrateur voor het pensioenfonds zorgt AZL N.V. (hierna: AZL) voor de pensioen- en deelnemersadministratie, de financiële administratie en de jaarverslaglegging.

Vermogensbeheer

De vastrentende waardenportefeuille en de zakelijke waarden portefeuille zijn ondergebracht bij NN IP. CACEIS is als custodian aangesteld.

Advisering en certificering

In het verslagjaar zijn de adviserende actuariële werkzaamheden uitgevoerd door WillisTowersWatson (WTW) en de adviserende werkzaamheden op het gebied van beleggingen door NNIP.

De controle van de jaarrekening is toevertrouwd aan Mazars.

De actuariële certificering is belegd bij WTW.

4. Fondsdocumenten

In het verslagjaar zijn de volgende fondsdocumenten opgesteld of gewijzigd:

Strategisch beleggingsbeleid

Als onderdeel van strategisch beleggingsbeleid heeft het bestuur het beleid concentratierisico's en het liquiditeitsbeleid geëvalueerd en vastgesteld.

IT-beleid

Om een effectieve en beheerste inzet van IT ten behoeve van de uitvoering van de pensioenregeling te kunnen waarborgen heeft het bestuur een IT-beleid opgesteld. In dit IT-beleid zijn eisen, beleidskaders en beheersingsprocedures opgenomen.

Beleggingsovertuigingen

Het bestuur heeft onder begeleiding van een externe consultant en na diverse sessies doorlopen te hebben, besloten om de beleggingsovertuigingen aan te passen. Een belangrijke wijziging is dat het bestuur zich expliciet uitspreekt voor passief beleggen tenzij dat niet goed te implementeren is of een passieve strategie niet goed uitlegbaar is. Het voornaamste argument voor passief beleggen is de lagere bijkomende beheerkosten. In de komende beleidscyclus worden de investmentcases getoetst aan de nieuwe beleggingsovertuigingen.

Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

Het bestuur heeft een MVB-beleid opgesteld. Het pensioenfonds heeft de overtuiging dat het meenemen van duurzaamheidsoverwegingen positief bijdraagt aan het risico-rendementsprofiel van de beleggingen van het pensioenfonds. Hierbij opereert het pensioenfonds gezien de beperkte omvang vanzelfsprekend binnen de middelen en instrumenten die het heeft. Het pensioenfonds houdt in het beleid rekening met de eisen die de wet stelt aan MVB, zo wordt niet direct belegd in producenten van clustermunten of in landen waartegen een wapenembargo loopt. Het MVB-beleid wordt door het bestuur van het pensioenfonds periodiek gemonitord en geëvalueerd.

Financieel crisisplan

Het bestuur heeft het financieel crisisplan geactualiseerd. Er zijn geen fundamentele aanpassingen gedaan.

Reglement beleggingscommissie

Het reglement voor de beleggingscommissie is geactualiseerd.

ABTN

De Actuariële Bedrijfstechnische Nota (ABTN) wordt jaarlijks door het bestuur geactualiseerd. In de bestuursvergadering van 9 december 2021 is de ABTN vastgesteld, waarbij de besluitvorming uit het verslagjaar 2020 is verwerkt. De herziene ABTN inclusief de bijlagen is ingediend bij DNB.

Pensioenreglement

Het besluit dat eind 2020 is genomen om voortaan eenzelfde indexatiemaatstaf te hanteren voor actieven en inactieven is begin 2021 in het pensioenreglement verwerkt. Dit betreft de niet afgeleide Consumenten Prijs Index. Verder is verduidelijkt in het pensioenreglement dat het voor 2002 opgebouwde ouderdomspensioen en partnerpensioen niet uitruikbaar zijn. Dit betrof geen inhoudelijke aanpassing. Overige flexibiliseringselementen zijn wel van toepassing op aanspraken van voor 2002.

Uitvoeringsovereenkomst

De uitvoeringsovereenkomst is niet gewijzigd in verslagjaar. De laatste wijziging heeft op 1 januari 2018 plaatsgevonden.

5. Klachten en geschillen

Een deelnemer kan een klacht indienen als deze van mening is dat bij de uitvoering van de pensioenreglementen zijn rechten zijn geschaad. In 2021 zijn geen klachten ingediend.

6. Herstelplan

In het eerste kwartaal van 2021 heeft het bestuur een actualisatie van herstelplan gemaakt dat in 2020 was opgesteld. Het herstel verliep door marktontwikkelingen spoediger dan verwacht. Medio 2021 was het pensioenfonds reeds uit herstel.

7. Verleende toeslagen

De indexatie is voorwaardelijk. Hiervoor heeft het pensioenfonds geen geld gereserveerd en wordt geen premie betaald. De voorwaardelijke indexatie wordt uit beleggingsrendement gefinancierd en kan alleen uitgekeerd worden als het pensioenfonds over voldoende financiële middelen beschikt. Sinds 2021 is de indexatiemaatstaf voor alle deelnemers de niet afgeleide Consumenten Prijs Index.

Gezien de financiële positie van het pensioenfonds kon er per 1 januari 2022 een volledige indexatie uitgekeerd worden.

Aan zowel de actieve als niet-actieve deelnemer is een indexatie uitgekeerd van 3,42%. De ontwikkeling van het prijsindexcijfer (CPI) alle bestedingen over oktober 2020 - oktober 2021 bedroeg ook 3,42%.

De toeslagverlening is inbegrepen in de technische voorziening per jaareinde 2021.

8. Communicatie

8a. Uniform Pensioenoverzicht (UPO)

Jaarlijks verzendt AZL voor Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg het UPO aan de deelnemers van dit pensioenfonds.

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft aangegeven dat de UPO's tijdig aan de deelnemers verstrekt dienen te worden. Tijdig is in dit geval voor 1 oktober van elk jaar. In 2021 zijn de UPO's tijdig verstuurd.

8b. Communicatie naar betrokkenen

In 2021 is met de actieven en niet-actieven in het pensioenfonds gecommuniceerd over de ontwikkeling van de financiële positie van het pensioenfonds en de aan hen toe te kennen indexatie per 1 januari 2022. In de Nieuwsbrief voor gepensioneerden van december 2021 is aandacht gegeven aan de ontwikkeling van de stand van de beleidsdekkingsgraad. Tevens is aandacht besteed aan enkele kerncijfers van het pensioenfonds. Op de website is middels nieuwsartikelen aandacht gegeven aan de financiële ontwikkelingen van het pensioenfonds en ook is er een artikel geplaatst met een algemene update over de gang van zaken bij het pensioenfonds. De jaarlijkse gepensioneerden dag heeft evenals in 2020 vanwege Covid19 geen doorgang kunnen vinden.

8c. Website

Deelnemers kunnen in een persoonlijke omgeving (Mijn Pensioencijfers) op de website van het pensioenfonds elektronisch hun persoonlijke pensioeninformatie bekijken en wijzigingen in hun persoonlijke situatie doorgeven via zogenaamde deeplinks. Er wordt ingelogd middels DigiD. Ook kunnen deelnemers middels de internettool 'Pensioenschets' op de website scenario's zien van verwachte pensioeninkomsten en deze afzetten tegen verwachte uitgaven. De Pensioenschets geeft de deelnemer op een speelse, laagdrempelige manier inzicht in de gewenste levensstandaard bij pensionering én of deze gewenste levensstandaard wel mogelijk is met de financiële middelen, zoals pensioen en AOW, die dan ter beschikking staan.

9. Covid19

De coronapandemie die Nederland vanaf maart 2020 treft heeft ook in 2021 de continuïteit van het pensioenfonds niet belemmerd. Het bestuur, de beleggingscommissie, het verantwoordingsorgaan, het pensioenbureau en de visitatiecommissie hebben veelvuldig thuis gewerkt en digitaal vergaderd. Ook onze uitbestedingspartners hebben een groot deel van het jaar vanuit huis de werkzaamheden verricht. De IT-ondersteuning heeft daarbij prima gefunctioneerd.

10. Geschiktheid en evaluatie

Het bestuur bespreekt éénmaal in de drie jaar of zoveel vaker als het bestuur daartoe aanleiding ziet het functioneren van ieder bestuurslid afzonderlijk. De evaluatie van een bestuurslid gebeurt in de laatste vergadering binnen zijn of haar zittingsperiode. In een besloten vergadering wordt het functioneren van het betreffende bestuurslid geëvalueerd. In de bestuursvergadering van 17 maart 2021 is het functioneren van twee bestuursleden geëvalueerd. De geëvalueerde bestuursleden zijn door de overige bestuursleden als geschikt beoordeeld om te kunnen functioneren in het bestuur.

In het verslagjaar is aandacht besteed aan de opleiding, deskundigheid en geschiktheid van de leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en het pensioenbureau.

Op 16 en 17 september 2021 heeft het bestuur samen met de leden van het pensioenbureau en het verantwoordingsorgaan een opleiding gevolgd. Onder leiding van een externe deskundige is gesproken over de ontwikkelingen van het nieuwe pensioencontract en is er een risico analyse en projectplan opgesteld om invulling te kunnen geven aan een transitie wanneer die aan de orde is. Verder heeft het bestuur zich uitgebreid verdiept in de ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen, hetgeen later in het jaar tot uiting is gekomen in de vastlegging van een MVB-beleid.

11. Premiebeleid

Voor de berekening van de te betalen premie wordt gebruik gemaakt van de gemiddelde rentetermijnstructuur per einde jaar over de afgelopen vijf (5) jaar.

De aldus berekende gedempte kostendeckende premie voor 2022 bedraagt € 6,5 miljoen, ex ante bepaald. Deze premie is gelijk aan 32,5% van de som van de pensioengevende salarissen. Veruit het grootste deel van deze premie wordt door de werkgever betaald. Circa 2,75% wordt door de werknemers betaald. In 2021 was de totale gezamenlijke premie 31,2%.

12. Uitbestedingen

Het bestuur heeft in het kader van de meerjarenbeleidscyclus fiduciair beheerder NN IP uitvoerig geëvalueerd. Bij deze evaluatie is onder meer gekeken naar de organisatie inrichting, de strategie en toekomstgerichtheid, de IT-inrichting en veranderalender, de incidentmeldingen, de contractuele bepalingen in relatie tot het uitbestedingsbeleid, de marktconformiteit van diensten en vergoedingen. Een gesprek met een delegatie van NN IP heeft onderdeel uitgemaakt van het evaluatieproces. Het bestuur heeft vertrouwen in de voortzetting van de relatie en is met NN IP in gesprek gegaan over modernisering van de SLA en overeenkomst

13. Haalbaarheidstoets

Pensioenfondsen dienen jaarlijks een haalbaarheidstoets uit te voeren die inzicht geeft in de samenhang tussen financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt vanuit de feitelijke financiële positie van het fonds beoordeeld in hoeverre (nog) voldaan wordt aan de normering die het fonds gekozen heeft bij de laatste aanvangshaalbaarheidstoets. Het betreft hier:

- de ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau én
- de maximale afwijking van het pensioenresultaat in het slechtweersscenario ten opzichte van het verwachte pensioenresultaat.

Deze grenzen dienen te worden vastgelegd als onderdeel van de risicohouding van Pensioenfonds Huntsman. De grenzen gelden voor het pensioenresultaat op fondsniveau op basis van de uitkomsten van de haalbaarheidstoets over een periode van 60 jaar. Vóór de haalbaarheidstoets heeft Pensioenfonds Huntsman de methodiek voor bepalen van de ondergrenzen voor het pensioenresultaat bepaald. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets dienen logischerwijs te voldoen aan deze grenzen. Jaarlijks wordt gemonitord in hoeverre deze uitkomsten nog aansluiten bij de oorspronkelijk gewekte verwachtingen. Indien de grenzen overschreden worden dan zal het bestuur hierover in overleg moeten treden met de sociale partners, om te bezien of maatregelen genomen dienen te worden.

Pensioenresultaat haalbaarheidstoets 2021	Gedefinieerde ondergrens	Resultaat h-toets	Voldaan?
Vanuit feitelijke dekkinggraad			
Verwachting (mediaan)	92%	96,9%	Ja
Maximale afwijking slecht weer t.o.v. mediane pensioenresultaat	22%	7,9%	Ja

Het verwachte pensioenresultaat in de jaarlijkse haalbaarheidstoets is in 2021 iets lager (96,9%) dan in 2020 (97,6%). Uit de uitkomsten blijkt dat Pensioenfonds Huntsman voor wat betreft het pensioenresultaat voldoet aan de gedefinieerde ondergrenzen. De relatieve afwijking (slecht-weersscenario t.o.v. verwachting) is consistent met het gedefinieerde beleid. De resultaten uit de haalbaarheidstoets 2021 overschrijden de vastgestelde grenzen niet. Het bestuur heeft de haalbaarheidstoets op tijd ingediend bij DNB.

14. Kosten pensioenfonds

Er wordt onderscheid gemaakt in de kosten van de uitvoering en de kosten van het vermogensbeheer.

14a. Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten van het pensioenfonds bedroegen € 802.000. In onderstaande tabel worden de kosten uitgesplitst naar de verschillende functies in het pensioenfonds.

Kosten uitvoering (in € 1.000)

Functie in het fonds	2021	2020
Bestuur en bestuursondersteuning (incl. opleidingen)	224	224
Administratie	321	313
Advies	94	78
Controle en verslaglegging	87	84
Toezicht (DNB + AFM)	31	34
Overig	45	36
	802	769

	2021	2020
Kosten in euro's per deelnemer	€ 496	€ 467

Het bedrag voor bestuursondersteuning betreft voor het overgrote deel de vergoeding voor het pensioenbureau, maar bevat ook kosten voor opleiding van bestuur en verantwoordingsorgaan.

De administratiekosten betreffen de vergoedingen voor de deelnemers-, financiële en uitkeringsadministratie. Deze kosten zijn iets hoger dan in 2020 onder meer door indexatie van de tarieven.

De advieskosten hebben met name betrekking op de werkzaamheden van de actuaris. Verder heeft het bestuur extra externe consultants geraadpleegd in het kader van de voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel en het ondersteunen bij het formuleren van een IT-beleid.

De kosten voor controle en verslaglegging hebben betrekking op de accountantscontrole van het jaarverslag en de actuariële certificering.

De overige kosten zijn iets gestegen. Dit komt door een stijging van de vergaderkosten en de overige advieskosten met betrekking tot het nieuwe pensioenstelsel.

De kosten voor adviezen en rapportages over het beleggingsbeleid zijn niet in bovenstaand overzicht opgenomen. Deze worden gerapporteerd als onderdeel van de vermogensbeheerkosten. Er worden geen pensioenbeheerkosten toegekend aan vermogensbeheerkosten.

Kostentransparantie

De uitvoeringskosten bedragen € 496,00 per persoon waarbij de actieve deelnemers en de gepensioneerden meegerekend zijn, maar niet de gewezen deelnemers. In 2020 was dit bedrag € 467,00.

Kostentransparantie (in euro)	2021	2020
Totale uitvoeringskosten	802.000	769.000
Uitvoeringskosten per deelnemer	496	467
Totale vermogensbeheerkosten	2.027.916	1.935.414
Kosten vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,31%	0,32%
Transactiekosten	622.704	209.197
Totale transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,09%	0,03%
Totale vermogensbeheerkosten (incl. transactiekosten)	2.650.620	2.144.611
Totale vermogensbeheerkosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,40%	0,35%

14b. Kosten vermogensbeheer

In onderstaande tabel worden deze kosten uitgesplitst.

Kosten vermogensbeheer (in € 1.000)

Beleggingscategorie	Transactie-				Totaal
	Beheer	Bewaarloon	subtotaal	kosten	
Aandelen	224.304		224.304	39.743	264.047
Vastgoed	471.142		471.142	341.758	812.900
Vastrentend	922.959		922.959	235.119	1.158.078
Overlay	152.530		152.530	6.084	158.614
Bewaarloon		2.881	2.881		2.881
Fiduciair beheer		254.100	254.100		254.100
Totaal	1.770.935	256.981	2.027.916	622.704	2.650.620

Het gemiddeld belegd vermogen over 2021 bedraagt € 657.442.084 ¹⁾. De kosten van het vermogensbeheer (excl. transactiekosten) in 2021 bedragen € 2.027.916. Dit is 0,31% van het gemiddeld totaal belegd vermogen. In 2020 was dit percentage 0,32%. Ten opzichte van het verslag over 2020 zijn dit jaar de totale kosten gestegen. De belangrijkste oorzaak hiervoor is de toename van de transactiekosten. Deze waren in 2021 hoger dan in 2020. Van de totale kosten bedragen de transactiekosten 0,09% van het gemiddeld totaal belegd vermogen. In 2020 was dit percentage 0,03%. Transactiekosten houden verband met de aan- of verkoop van beleggingsfondsen, individuele beleggingstitels en/of derivaten.

1) conform opgave rapportage vermogensbeheer van NNIP.

Bestuursoordeel over de kosten

Het bestuur monitort jaarlijks hoe de kosten van het eigen pensioenfonds zich verhouden tot de kosten van vergelijkbare pensioenfondsen (peers). Daarbij is gebruik gemaakt van kostenbenchmarkonderzoeken uitgevoerd door Lane Clark & Peacock over boekjaar 2020. Het bestuur heeft geconcludeerd dat de gemiddelde pensioenbeheerkosten over de voorgaande 3 jaren van Pensioenfonds Huntsman iets lager waren dan van peers. Dit was in de rapportage over 2019 ook zo. De vermogensbeheerkosten van Pensioenfonds Huntsman waren in 2020 lager dan van peers. Dit komt vooral door de lagere transactiekosten. In 2019 waren de vermogensbeheerkosten van Pensioenfonds Huntsman nog hoger dan van peers (0,54% vs. 0,41%). Het netto rendement na aftrek van kosten van Pensioenfonds Huntsman was in 2020 hoger dan dat van peers en laat nog steeds een kleine outperformance zien t.o.v. het universum en peers. Gemiddeld over de afgelopen 5 jaar was het rendement van Pensioenfonds Huntsman wat lager dan van het universum.

Het bestuur acht de totale pensioenbeheerkosten van ca. eur 800.000 acceptabel gezien de aard en omvang van het pensioenfonds. Er is wel een opwaartse druk op de kosten merkbaar, vooral door externe factoren zoals wetgeving en toezicht. Mede door de vrijval van de exsakkosten is de kostenopslag in de premie relatief laag. Het is met name aan de premiebetalers om te oordelen in hoeverre de kosten acceptabel zijn. De vermogensbeheerkosten zullen naar verwachting dalen de komende jaren met de keuze om meer passief te gaan beleggen. Daar tegenover staat dat met dit aangepaste beleid de kans op een netto outperformance van de benchmark afneemt, hetgeen het bestuur acceptabel acht.

Voor de aan- en verkoop van individuele beleggingstitels en derivaten zijn de transactiekosten op een schattingsmethodiek gebaseerd, omdat deze transactiekosten zijn inbegrepen in de transactieprijs. De bepaling van transactiekosten verschilt per type instrument. Hieronder worden de verschillende schattingsmethodieken in het kort toegelicht:

- Aandelen, Vastrentende waarden en OTC derivaten (FX spots en forwards) – In geval van aan- en verkoop van discretionaire aandelen en futures zijn de werkelijk door brokers in rekening gebrachte transactiekosten gerapporteerd. De impliciete kosten worden in overeenstemming met de PRIIPS methodologie berekend. De Europese PRIIP-verordening die in november 2014 is aangenomen heeft als een doel het standaardiseren van precontractuele informatie over verpakte financiële producten die worden aangeboden aan niet-professionele beleggers, zoals gedefinieerd in MiFID II.
- Externe managers – In geval van externe mandaten worden de kosten opgevraagd bij de externe manager. Hierbij heeft NNIP expliciet gevraagd voor het aanleveren van data conform de PRIIPS methodologie.

15. Verzekerdenbestand

	Actieve ¹⁾ deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden
Stand per 31 december 2020	269	417	1.379
Mutaties door:			
Nieuwe toetredingen	0	0	0
Ontslag met premievrije aanspraak	-3	3	0
Waarde-overdracht	0	0	0
Ingang pensioen	-10	-29	82
Overlijden	0	-3	-86
Afkoop	0	0	-8
Andere oorzaken	0	2	-5
Mutaties per saldo	-13	-27	-17
Stand per 31 december 2021	256	390	1.362
Specificatie pensioengerechtigden		2021	2020
Ouderdompensioen		907	918
Nabestaandenpensioen		453	459
Wezenpensioen		2	2
Totaal		1.362	1.379

1) Met betrekking tot de actieve deelnemers zijn 7 deelnemers in 2020 (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt. In 2019 betrof dit 5 deelnemers.

Beleggingen

Macro economische ontwikkelingen

Door een samenspel van factoren ontstond gedurende 2021 in vele landen een bovengemiddelde economische groei. Cruciaal daarbij was de heropening van de economieën door de wereldwijde uitrol van vaccins tegen de in 2020 uitgebroken pandemie. Consumenten konden hierdoor het extra spaargeld dat vanaf het voorjaar van 2020 was opgebouwd weer uitgeven. De financiën van huishoudens zagen er ook zeer gezond uit en er was volop krediet beschikbaar. Daarnaast was de winstgevendheid van bedrijven sterk aangetrokken en was het vertrouwen van ondernemers bovengemiddeld. De expansieve stemming in het bedrijfsleven kwam ook tot uiting in een zeer sterke vraag naar arbeid, die vervolgens ook gunstig was voor de consumentenbestedingen en het vertrouwen. Centrale banken in de ontwikkelde wereld hielden ondertussen vast aan hun monetaire beleidssteun, terwijl overheden additioneel voor een stevige begrotingsimpuls zorgden. In de VS ontstond deze steun na de verkiezingswinst en de brede meerderheid van de Democraten.

Een aantal opkomende markten bleef echter nog duidelijk worstelen met de pandemie. De lage vaccinatiegraad is niet gunstig voor de groei. In het laatste kwartaal van het jaar kwamen daar nog het risico bij van een groeivertraging in China als gevolg van problemen bij vastgoedgigant Evergrande en stroomuitval.

Bij een krachtig herstel van de vraag bleef er door het virus evenwel sprake van aanbodbeperkingen. Dit laatste ontstond mede door de opkomst van de deltavariant van het coronavirus. De onevenwichtigheden tussen vraag en aanbod voor verschillende goederen en diensten resulteerde vanaf de tweede helft van het jaar in een groeivertraging en had een opwaarts effect op vele prijzen. Vooral de energieprijzen stegen in 2021 sterk. Centrale bank zinspeelden vanaf het midden van het jaar op afbouw van de steunaankopen, bedoeld om de inflatieverwachtingen te beheersen.

Financiële markten

In het eerste deel van 2021 omarmden beleggers het reflatiethema (hogere groei en inflatie onder invloed van een ondersteunend monetair en begrotingsbeleid) volledig. Economische steun, verbeterende macrocijfers, de uitrol van vaccins en sterke winstcijfers zorgden voor koersstijgingen op de aandelenmarkten. Ook cyclische grondstoffen profiteerden van deze trend. Vastgoed bleef door stijgende rentes achter bij aandelen. Ook structurele veranderingen, het door de pandemie toenemende thuiswerken en de groei van e-commerce, drukten op de prestaties van vastgoed.

De stijging van de rentes op staatsobligaties beperkte echter de rendementen op vastrentende waarden. Meer risicovolle obligaties deden het beter dan veilige staatsobligaties. Op de laatste categorie werden sterk negatieve rendementen behaald. Opkomende markten bleven achter bij de beleggingen in de ontwikkelde landen. Dit kwam onder meer omdat een aantal opkomende markten bleef worstelen met de pandemie.

Aan het einde van het jaar zwakte het reflatiethema duidelijk af door wat zwakkere macrocijfers, een hogere inflatie en een piek in de winstgroei. Dit zorgde vooral voor aandelen in grotere koersschommelingen.

Samenvattend was 2021 een (zeer) goed jaar voor aandelen, waarbij er duidelijk onderscheid was tussen de verschillende regio's. Vooral het grote verschil tussen ontwikkelde en opkomende markten is opvallend.

Per saldo zijn de obligatierentes gedurende 2021 gestegen. Dat geldt ook voor de rente die als basis wordt gebruikt voor het verdisconteren van de verplichtingen: de Europese swaprente. Zo is de 20-jaars swaprente gestegen van circa 0 naar 55 basispunten. Aangezien het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de verplichtingen niet volledig heeft afgedekt, heeft dit een positief effect gehad op de dekkingsgraad.

Fondsspecifieke ontwikkelingen beleggingen

Strategie

De portefeuille is opgedeeld in een matching portefeuille en een return portefeuille. De matching portefeuille heeft tot doel het nominale renterisico van het pensioenfonds, dat ontstaat als gevolg van de invloed van het verloop van de rente op de nominale verplichtingen, voor 60% af te dekken. Eén en ander om zodoende een stabielere ontwikkeling van de financiële positie van het pensioenfonds te realiseren. Het doel van de return portefeuille is het op lange termijn creëren van additioneel rendement, om het mogelijk te maken de pensioenen (gedeeltelijk) aan te passen aan de ontwikkeling van inflatie.

Het bestuur heeft in 2019 een ALM-studie uitgevoerd in de eerste plaats om te bepalen of het strategisch beleggingsbeleid nog in overeenstemming is met de doelstellingen en risicohouding van het pensioenfonds. En in de tweede plaats zijn varianten onderzocht om te bepalen of een optimalisatie van de portefeuille tot betere uitkomsten leidt, gelet op de ambities en de risicohouding. Op basis van de ALM-studie is besloten de renteafdekking gelijk te houden op 60% en de exposure naar aandelen strategisch met 5% af te bouwen.

In 2021 is de verdeling van de strategische portefeuille ongewijzigd gebleven. De matching portefeuille heeft een allocatie van 52,5% en de return portefeuille een allocatie van 47,5%.

De matching portefeuille bestaat uit 10+ Euro staatsobligaties (16,9%), Duration Matching Fondsen inclusief liquiditeiten (17,7%) en Euro bedrijfsobligaties (8,3%). In 2020 is daarnaast besloten om ook een allocatie aan hypotheek van 10% te doen. De return portefeuille bestaat uit aandelen (34,0%), return vastrentende waarden (9,0%) en niet beursgenoteerd vastgoed (4,5%).

In 2020 heeft de relatieve performance van de aandelenportefeuille sterk teleurgesteld. Dit is mede aanleiding geweest om de gehele inrichting van de aandelenportefeuille onder de loep te nemen. Hierbij is ook gekeken naar de mate van actief beheer en de allocatie over regio's. In 2021 is er meer passief beheer ingezet, wat leidt tot lagere kosten en lager risico ten opzichte van de benchmark. Daarnaast is de regioweging in lijn gebracht met de verdeling zoals op de wereldwijde aandelenmarkt. Hierbij is er begin 2021 voornamelijk verschoven van Europa naar de VS.

De norm voor de afdekking van het renterisico op balans niveau bedraagt 60%. Gedurende het hele jaar waren de verschillen met deze norm zeer beperkt. Per ultimo van het verslagjaar bedroeg de afdekking van het renterisico op balans niveau 60,6%, vrijwel conform de voornoemde strategische afdekking. Bij het beheer van de matching portefeuille bleef het Bestuur sturen op basis van economische realiteit. Hierdoor blijft de markwaarde van de verplichtingen op basis van de actuele rente bepalend voor het beheer van deze portefeuille en niet de Ultimate Forward Rate (UFR).

De strategische afdekking van het valutarisico van beleggingen in Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen bleef gedurende het verslagjaar ongewijzigd op 75%. Wel is de implementatie hiervan aangepast. Met de grotere inzet van passief beheer is ook besloten tot het toepassen van valuta-afgedekte fondsen. Hiermee wordt de valuta-afdekking binnen de beleggingsfondsen uitgevoerd, waardoor het pensioenfonds geen eigen derivatenportefeuille meer hoeft aan te houden. Dit betekent wel dat ook de kleinere valuta worden afgedekt.

Beleggingsresultaten 2021

In 2021 was er een groot verschil tussen de matchingportefeuille en de returnportefeuille. De stijgende rente leidde tot negatieve rendementen in de matchingportefeuille (-6,6%), waarbij deze portefeuille het wel beter deed dan de benchmark. De forse rally op de aandelenmarkten leidde tot een rendement van 19,3% op de returnportefeuille. Ook hier werd de benchmark verslagen. Voor de hele portefeuille werd een rendement van 5,7% behaald, tegen een benchmarkrendement van 3,2%. In relatieve zin werd dus een 2,5% hoger rendement behaald dan de markt. Hiermee is de achtergebleven performance van 2020 meer dan gecompenseerd.

De afdekking van het neerwaarts risico van vreemde valuta had gedurende het gehele verslagjaar een effect van -0,5%-punt op het resultaat van de return portefeuille.

Aan het einde van het verslagjaar was de beleggingsportefeuille als volgt samengesteld:

	Feitelijke weging	Strategische weging
Staatsobligaties 10+	14,6%	16,9%
Bedrijfsobligaties	8,2%	8,3%
Duration Matching Fondsen +Liquiditeiten	14,7%	17,7%
Hypotheken	9,4%	9,6%
Totaal Matching Portefeuille	46,9%	52,5%
Vastrentende waarden return	8,6%	9,0%
Aandelen	39,4%	34,0%
Niet beursgenoteerd onroerend goed	5,3%	4,5%
Valuta afdekking	-0,2%	0,0%
Totaal Return Portefeuille	53,1%	47,5%

Bron: NN Investment Partners

Verantwoord Beleggen

Vanuit de wet- en regelgeving die op het fonds als institutionele belegger van kracht is worden ook eisen gesteld aan de wijze waarop invulling wordt gegeven aan een verantwoord beleggingsbeleid. Zo volgt uit de Europese Shareholder Right Directive II (SRDII) dat in beleid dient te worden vastgelegd en gepubliceerd hoe het fonds als betrokken aandeelhouder zich opstelt (betrokkenheidsbeleid). Dit wordt enerzijds ingevuld door het aangaan van dialoog met ondernemingen waarin belegd wordt (engagement). Anderzijds wordt tijdens aandeelhoudersvergaderingen gestemd en op die manier invloed uitgeoefend.

Pensioenfonds Huntsman belegt niet zelf direct in aandelen, maar doet dit enkel via beleggingsfondsen die beheerd worden door gespecialiseerde vermogensbeheerders. Als participant in het beleggingsfonds is het pensioenfonds geen juridisch eigenaar van de aandelen die het beleggingsfonds aanhoudt. Het stembeleid van de vermogensbeheerder is dan ook van toepassing op deze aandelenbeleggingen. Ook voor het voeren van dialoog met ondernemingen wordt gebruik gemaakt van het betrokkenheidsbeleid van de vermogensbeheerders en voert het fonds niet zelf de dialoog met ondernemingen waarin is belegd. Het fonds doet jaarlijks op de website verslag van de uitvoering van dit beleid.

Stembeleid

Met de invoering in 2004 van de Nederlandse Corporate Governance Code is de aandacht voor corporate governance in Nederland sterk toegenomen. Ondernemingen zijn in toenemende mate aandacht gaan besteden aan het onderwerp goed ondernemingsbestuur. Van institutionele beleggers wordt sedertdien in toenemende mate verwacht dat zij zich opstellen als een betrokken aandeelhouder.

Ook het pensioenfonds onderkent het belang van goed bestuur bij de ondernemingen waarin wordt belegd. Het pensioenfonds is van oordeel dat bedrijven met aandacht voor goed ondernemingsbestuur, die bij de bedrijfsvoering de belangen van aandeelhouders en andere relevante stakeholders in ogenschouw nemen, uiteindelijk betere prestaties zullen leveren. Door actief gebruik te maken van

het aan de aandelen verbonden stemrecht, kunnen aandeelhouders een positieve invloed uitoefenen op de corporate governance van de betreffende ondernemingen en kunnen zij zich bijvoorbeeld uitspreken over de benoeming van nieuwe bestuurders en commissarissen, het beloningsbeleid van de ondernemingen en over wijzigingen van de statuten.

Aangezien het pensioenfonds geen eigen aandelenportefeuille bezit, maar belegt via beleggingsfondsen, is het fonds juridisch gezien geen eigenaar van de door deze beleggingsfondsen gehouden aandelen. Daarom kan het pensioenfonds geen rechtstreeks stemrecht uitoefenen.

Tijdens aandeelhoudersvergaderingen van de vastgoedfondsen waarin het pensioenfonds belegt, laat het pensioenfonds zich vertegenwoordigen door de fiduciair beheerder. In bijzondere gevallen zal de fiduciair beheerder vooraf contact opnemen met het fondsbestuur om het stemgedrag af te stemmen.

Risicomanagementbeleid

In boekjaar 2021 heeft risicomanagement prominent de aandacht gehad van het bestuur. Belangrijk uitgangspunt voor het bestuur is de visie om voor deelnemers een betrouwbaar pensioenfonds te zijn met een goede financiële beheersing. Bij de strategie om de visie te realiseren wordt uitgegaan van een behoudende risicohouding.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft als volgt gerapporteerd over het risicomanagement:

IORP II

Eind 2018 is de Europese pensioenfondsrichtlijn IORP-II geïmplementeerd in Nederlandse wetgeving. Deze wet bevat onder meer regels over sleutelfuncties en eigen risicobeoordeling. Volgens de wet moeten pensioenfondsen over drie sleutelfuncties beschikken, een actuariële functie, een interne-auditfunctie en een risicobeheerfunctie. Gedurende het wetgevingstraject heeft De Nederlandsche Bank (DNB) in haar toezicht er bij pensioenfondsen op aangedrongen om de gevolgen van de nieuwe wetgeving tijdig door te voeren. Geconstateerd kan worden dat Pensioenfonds Huntsman tijdig invulling heeft gegeven aan inrichting van de functies. De volgende functionarissen zijn door Pensioenfonds Huntsman aangesteld en akkoord bevonden door DNB.

Sleutelfunctiehouder actuariële functie is de certificerend actuaris Rob Schilder, waarmee DNB reeds had ingestemd in 2019.

Sleutelfunctiehouder interne auditfunctie is bestuurslid Karin Paak. Instemming van DNB vond plaats op 6 april 2020. Group Audit van Huntsman is de vervuller van de interne auditfunctie.

Sleutelfunctiehouder risicobeheerfunctie is bestuurslid Laurence Thring. Instemming DNB vond plaats op 6 oktober 2020. Hij is tevens de vervuller van de risicobeheerfunctie.

Risicobeheer pensioenfonds 2021

In 2021 heeft het bestuur specifiek aandacht gegeven aan de volgende risicogebieden:

- Het bestuur heeft een update van de top 5 strategische risico's besproken begin 2021. Dit heeft niet geleid tot een significante wijziging. De meeste beheersmaatregelen waren eind 2021 uitgevoerd en hebben geleid tot een afname van het netto risico. Uitzondering is het IT-risico, waarvoor nog enkele acties open staan. Met een meer passieve invulling van de beleggingen heeft het bestuur de tracking error verminderd, met AZL is gesproken over toekomstige pensioenadministratie waarbij AZL heeft aangegeven ook de DB-regelingen te blijven administreren en het bestuur heeft adequaat gereageerd op nieuwe wetgeving zoals SFDR.

- Het bestuur heeft de risico's van een transitie naar een nieuw pensioenstelsel tijdig onderkend en voorbereidingen getroffen om middels een projectmatige aanpak invulling te kunnen geven aan een transitietraject. De dialoog is in 2021 hierover aangegaan met de werkgever waarbij de werkgever de verwachting heeft uitgesproken dat het pensioenfonds niet de nieuwe uitvoerder wordt van de regeling in het nieuwe pensioenstelsel die uiterlijk 1-1-27 van kracht zal zijn. Dit geeft het bestuur richting waar de focus de komende jaren naar verwachting dient te liggen en genereert in dat geval geen zogenaamd bijkomend transitierisico. De werkgever dient nog wel overeenstemming met de vakbond/OR hierover te verkrijgen. Een duidelijk tijdspad vanuit het pensioenfonds ondersteunt dit proces.
- De integrale risico analyse is uitgebreid met reeds bestaande deelrisico analyses die in het verleden door het bestuur zijn gedaan. Een review zal nog gebeuren begin 2022 maar de voorlopige conclusie is dat alle netto risico's zich binnen de acceptabele grenzen bevinden.
- Het pensioenfonds heeft tijdig voldaan aan de wettelijke verplichtingen om op de website te publiceren hoe omgegaan wordt met SFDR.
- Het pensioenfonds heeft een IT-beleid opgesteld waarin ook uitgebreid geformuleerd staat wat het beleid ten aanzien van IT-risico's is. Het bestuur heeft tevens eind 2021 een audit uitgevoerd op het IT-beleid. De resultaten worden in 2022 besproken en eventuele vervolgacties benoemd.

Visitatiecommissie

Het bestuur heeft de aanbevelingen van de visitatiecommissie over 2020 opgevolgd.

De sleutelfunctiehouder risicobeheerfunctie onderschrijft de aanbevelingen van de visitatiecommissie en zal in 2022 ook monitoren hoe het bestuur hiermee omgaat.

Conclusie sleutelfunctiehouder risicobeheerfunctie over 2021

Het risicobeheer is voldoende geïntegreerd in de organisatiestructuur en de beleidsvormingsprocessen van het pensioenfonds. Het zorgt voor een totaalbeeld van de verschillende risico's waaraan het pensioenfonds is blootgesteld en levert een belangrijke bijdrage aan de beheersing van de risico's. Dit betreft zowel financiële als niet-financiële risico's. Het pensioenfonds doorloopt min-of-meer continu het risicobeheerproces. Het bestuur speelt tijdig in op veranderende omstandigheden. Met de integrale risicoanalyse wordt het inzicht in de risico's van het pensioenfonds vergroot. Deze zijn in overeenstemming met de beleidsuitgangspunten.

In het jaar 2021 heeft risicomanagement prominent de aandacht gehad van het bestuur. Mijn algemene beeld is dat het bestuur voldoende aandacht heeft voor risicomanagement, passend bij de relatief kleine omvang van het pensioenfonds. De beleggingen zijn uitvoerig besproken in de bestuursvergadering en in de voorleggers is daarbij ook nadrukkelijk ingegaan op de risicocomponenten van de beleggingen. In de verbeterde notulen van de beleggingscommissie is ook te zien dat er voldoende aandacht besteed wordt aan de onderliggende risico's. Ook de vastlegging in de bestuursnotulen is verbeterd.

Audit

Eind 2018 is de Europese pensioenfondsrichtlijn IORP-II geïmplementeerd in Nederlandse wetgeving. Volgens de wet moeten pensioenfondsen beschikken over drie sleutelfuncties beschikken, waaronder een interne-auditfunctie. Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg is een relatief klein pensioenfonds. Het ligt daarom voor de hand om de interne auditfunctie proportioneel en pragmatisch in te vullen. Dit te meer aangezien het pensioenfonds relatief weinig opmerkingen van de externe accountant of actuaris ontvangt.

Het bestuur heeft ervoor gekozen de interne audit functie te laten vervullen door de interne audit afdeling van de werkgever en de houder van deze functie binnen het bestuur te benoemen. De auditafdeling rapporteert over de uitkomsten van de audits rechtstreeks aan de functiehouder, zonder tussenkomst van de werkgever. De functiehouder stelt in overleg met de auditafdeling en het bestuur een meerjaren auditplan op.

Het meerjarenplan

Het meerjarenplan is opgesteld in het jaar 2019. Volgens de procedure beschreven in het document 'sleutelfuncties' zal deze planning in 2022 worden geactualiseerd.

In de meerjaren planning zijn onderstaande onderwerpen opgenomen:

2019	Governance
2020	Uitbesteding
2021	Risico Management
2022	IT beleid
2023	Asset Management
2024	Technische voorziening

In overleg tussen de sleutelfunctiehouder, het bestuur en de interne audit afdeling is in 2021 afgeweken van de volgorde in de jaarplanning. Het bestuur heeft in 2021 het IT beleid geformuleerd. In de praktijk bleek het opstellen van dit beleid een lastig onderwerp, waarbij het fonds gebruik heeft gemaakt van externe deskundigheid en wat in meerdere vergaderingen ter tafel is gekomen. Na de uiteindelijke vaststelling van dit beleid leek het een logische stap om dit beleid aanvullend ook door onze interne auditors te laten beoordelen.

Bevindingen van de interne audit afdeling

Door COVID is de audit in 2021 beperkt geweest tot dossieronderzoek, zonder waarneming ter plekke. Wel heeft interactie met het pensioenbureau plaatsgevonden en heeft het pensioenbureau de gewenste documenten aangeleverd. De audit op het IT beleid is eind 2021 gestart en afgerond in 2022.

De belangrijkste bevinding heeft betrekking op het ontbreken van voldoende aandacht op de cobit controls. Bij uitbestedingspartijen wordt het volwassenheidsniveau van deze controls bepaald door self-assessments. Evaluatie van het bestuur is daarom nodig. Daarnaast adviseert de interne audit afdeling om de verantwoordelijkheid voor het bewaken van het volwassenheidsniveau van deze controls op te nemen in de contracten.

Bevindingen van de externe accountant

De aanbeveling gedaan door de externe accountant heeft betrekking op de beoordeling van de ISAE rapportages die jaarlijks door de manager van het pensioenfonds wordt gedaan. Het verzoek is deze beoordeling en de vastlegging daarvan te verbeteren door aandacht te besteden aan de user control considerations en de gewijzigde beheersdoelen.

Bevindingen van de functiehouder

De samenwerking tussen het pensioenbureau en de afdeling interne audit verloopt in het algemeen soepel. Gevraagde documenten worden tijdig en compleet opgeleverd. Indien nodig kunnen extra overleggen op korte termijn worden ingepland.

Naar aanleiding van de interne audit op het IT beleid, zijn de self-assessments opgevraagd die AZL en NNIP hebben gedaan. Het bleek dat AZL zichzelf als onvoldoende heeft beoordeeld. De redenen hiervan zijn in een aanvullend gesprek toegelicht.

Gedurende het jaar ontstond een probleem bij het goedkeuren van facturen. Door ziekte werd niet altijd het vier-ogen principe bij het goedkeuren van facturen gevolgd door het pensioenbureau. De procedure is aangepast, inmiddels gebruiken wij het geautomatiseerde systeem van AZL waar twee goedkeuringen nodig zijn om een factuur te betalen.

Acties voor het jaar 2022

Er zijn een aantal acties die voortkomen uit de governance omtrent audit:

- het actualiseren van de meerjarenplanning
- afstemming met de externe accountant

Daarnaast zullen de bevindingen van zowel de interne audit afdeling ten aanzien van het IT beleid als van de externe accountant omtrent de beoordeling van de ISAE rapportages worden opgevolgd.

ISAE

Het bestuur heeft in 2022 de ISAE-rapportages van NN IP, Altis, AZL en Caceis over 2021 geanalyseerd. In de ISAE-rapportage van AZL waren een beperkt aantal bevindingen opgenomen. De management response geeft echter voldoende verklaring voor het in control zijn op de processen. Ook de ISAE-rapportage van NN IP was schoon en kende een beperkt aantal bevindingen met een minimale impact.

De dienstverlening van Caceis aan Pensioenfonds Huntsman is van beperkte aard. Hoewel de ISAE-verklaring enkele beperkingen kende, waren deze niet van toepassing voor Pensioenfonds Huntsman.

Evaluaties

Het bestuur agendeert jaarlijks op basis van een meerjarenbeleidskalender de evaluatie van beleidsdocumenten en uitbestedingsrelaties. In 2021 is onder meer een uitgebreide evaluatie van NNIP gedaan en zijn de analyse van het uitbestedingsbeleid en financieel crisisplan gereviewd en geactualiseerd.

Grondslagen

Het bestuur heeft de grondslagen van de premie gereviewd en heeft besloten de grondslagen per 1 januari 2022 als volgt te herzien waarmee deze naar het oordeel van het bestuur prudent en evenwichtig zijn:

- De risicopremie voor het WIA excedent wordt verlaagd van 5% naar 3%.
- De risicopremie voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid wordt verlaagd van 5% naar 4%.
- De kostenvoorziening c.q. opslag in de premie voor toekomstige uitvoeringskosten blijft 4%.
- De opslag in de premie voor directe uitvoeringskosten blijft 4%.

Risicohouding

De risicohouding geeft weer in hoeverre het pensioenfonds bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstelling van het pensioenfonds te realiseren. Voor de korte termijn komt de risicohouding tot uitdrukking in de stand van het vereist eigen vermogen. Voor de lange termijn komt de risicohouding tot uitdrukking in zogenaamde ondergrenzen die in het kader van de haalbaarheidstoets zijn geformuleerd. Deze ondergrenzen hebben met name betrekking op het te realiseren pensioenresultaat inclusief waardevastheid.

Het bestuur heeft samen, na overleg met het verantwoordingsorgaan en na de werkgever en de vakbonden gehoord te hebben, de risicohouding van het pensioenfonds bepaald. In samenspraak zijn de voorkeuren voor verwachte pensioenresultaten en daarbij horende risico's vastgesteld. Dit is gebeurd aan de hand van een aantal concrete vragen over onderwerpen die voor de verzekerden en de werkgever van belang zijn. Bij ieder onderwerp is nagegaan welke situatie het beste past bij het pensioenfonds. De haalbaarheid van het beleid wordt jaarlijks getoetst met een lange-termijnprognose en met de berekening van het vereist eigen vermogen.

Uit het in 2015 gevoerde overleg met de sociale partners is vastgesteld dat de risicohouding 'behoudend' is. De risicobereidheid is daarmee als laag te kwalificeren.

Samenvatting actuair verslag

Vermogenspositie

In duizendtallen	2021	2020
Aanwezig vermogen ¹⁾	673.862	650.646
Technische voorzieningen	508.383	542.066
Aanwezige dekkingsgraad	132,6%	120,0%
Beleidsdekkingsgraad	129,0%	113,3%
Vereiste dekkingsgraad	117,0%	116,8%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2021 129,0%. Daarmee is de beleidsdekkingsgraad per eind 2021 hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, en hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. De certificerend actuaire heeft geconstateerd dat ten aanzien van de vaststelling van de beleidsdekkingsgraad een proces is ingericht dat voldoende waarborg biedt voor een adequate berekening daarvan.

In totaal zijn de technische voorzieningen voor risico fonds met € 33,683 miljoen afgenomen.

Daarnaast is het vermogen voor risico fonds in het verslagjaar met € 23,216 miljoen gestegen. Het pensioenfonds heeft een positief resultaat behaald van € 56,899 miljoen. Hierdoor is het eigen vermogen gestegen tot € 165,479 miljoen.

De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2021 komt per saldo 15,7 %-punt hoger uit.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen. Met inachtneming van het voorafgaande heeft de certificerend actuaire zich ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen. Het oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar zijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de UFR-methode zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, het oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

1) Totaal activa minus kortlopende schulden en overlopende passiva.

De kostendekkende en gedempte premie 2021 zijn als volgt samengesteld:

	Kostendekkende premie	Gedempte kosten- dekkende premie
Actuarieel benodigd	6.612	5.254
Opslag in stand houden vereist vermogen	1.111	883
Opslag voor uitvoeringskosten	33	33
Totaal	7.756	6.170

De kostendekkende premie wordt berekend op basis van rentetermijnstructuur waarop ook de technische voorziening wordt berekend, echter per 1 januari van het boekjaar.

De gedempte kostendekkende premie wordt berekend op basis van de gemiddelde rentetermijnstructuur per 31 december over de afgelopen 5 jaar.

De feitelijke premie over 2021 is als volgt samengesteld:

	Feitelijke premie
Actuarieel benodigde koopsom (gedempte kostendekkende premie)	6.170
Premie voor opbouw extra vrij vermogen	85
Totaal	6.255

Financiering

De kostendekkende premie (KDP) is berekend met de door de DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De in het jaarverslag vermelde KDP bedraagt € 7.756.

Ter bepaling van de in de ABTN beschreven gedempte kostendekkende premie is gebruik gemaakt van de gemiddelde rentetermijnstructuur per 31 december over de afgelopen 5 jaar. De aldus berekende gedempte kostendekkende premie bedraagt € 6.170. De feitelijke premie is vastgesteld in de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en de sponsor. De feitelijke premie is gelijk aan 31,0% van de som van de pensioengevende salarissen.

De over 2021 feitelijke ontvangen premie van € 6.255 en bedraagt € 85 meer dan de gedempte kostendekkende premie.

Het verslag van het bestuur is vastgesteld te Rozenburg d.d. 27 juni 2022

Het Bestuur,

N. Mol

E. Maliepaard

G.C. Plaisier

mw. C.J. Paak

L. Thring

Verantwoordingsorgaan

Verslag van het Verantwoordingsorgaan over 2021

Taak en werkwijze

Het is de taak van het Verantwoordingsorgaan (VO) om het door het PF-bestuur gevoerde beleid te toetsen. Het VO doet dit onder andere door in een gesprek met het PF-bestuur alle genomen besluiten te behandelen en vast te stellen of deze passen in het geformuleerde beleid. In het bijzonder wordt hierbij nagegaan of het PF-bestuur bij het nemen van zijn besluiten op evenwichtige wijze rekening heeft gehouden met de belangen van alle betrokken partijen te weten de actieven, de slapers, de pensioengerechtigden en de werkgever.

Het Verantwoordingsorgaan kijkt ook naar de beleidsvoornemens voor de toekomst en naar hoe het bestuur denkt om te gaan met toekomstige ontwikkelingen.

Het Verantwoordingsorgaan heeft daarnaast een adviserende taak, waarbij het vooral gaat om de essentiële beleidsterreinen voor de belanghebbenden zoals het premie-, en communicatiebeleid en over de samenstelling van de Visitatiecommissie.

De Covid-19 pandemie had ook in 2021 grote invloed op de wijze van vergaderen tussen VO en PF-bestuur , zo werden een aantal vergaderingen gehouden d.m.v beeldschermoverleg.

Het VO kwam in het verslagjaar 2021 viermaal in vergadering bijeen , met het pensioenfondsbestuur of een delegatie daarvan. (deze vergaderingen werden gevoerd via beeldschermoverleg) . Daarnaast werden enkele interne VO overleggen gevoerd . Er vond een (video)gesprek plaats met de Visitatiecommissie en het VO was aanwezig bij de (video)presentatie van het rapport van deze commissie. Voorts volgde (een delegatie van) het VO gedurende twee dagen samen met het pensioenfondsbestuur een cursus, die met name gericht was op kennisopbouw over de mogelijkheden voor verantwoord beleggen en om een aanzet te maken voor een eigen verantwoord beleggingsbeleid. Daarnaast een sessie om ons als pensioenfonds goed voor te bereiden op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Bij het opstellen van zijn oordeel heeft het VO gebruik gemaakt van de volgende documenten:

Het certificeringsrapport , het visitatierapport , het concept jaarverslag, de bestuursverslagen , de overzichten van de besluiten die het PF bestuur nam in zijn vergaderingen in 2021 , alsmede de auditverslagen van de functiehouders .

Samenstelling VO in 2021

- R Kleijburg-Hanssen namens de actieven
- W. Veenendaal namens de gepensioneerden.
- A. Impens namens de gepensioneerden. (tot 25-10-2021)
- J. Veerman namens de gepensioneerden.

Om gezondheidsredenen is Mevr. A. Impens op 25-10-2021 teruggetreden als VO lid en daarmee is dus een vacature ontstaan in het VO.

Bevindingen:

Evenwichtige belangenafweging

Het VO is van oordeel dat het fonds voldoende aandacht besteedt aan de evenwichtigheid in haar beleid alsmede aan een adequate afweging van belangen van alle deelgroepen en belanghebbenden

Communicatie

De code pensioenfondsen zegt hierover:

“Het bestuur zorgt voor een adequaat communicatiebeleid, waarbij de persoonlijke pensioeninformatie goed toegankelijk is en het pensioenbewustzijn van belanghebbenden wordt bevorderd. Het bestuur meet de effectiviteit van de ingezette communicatiemiddelen periodiek, in elk geval elke drie jaar”.

Het VO heeft in haar jaarrapport van 2019 en daarna nogmaals in 2020 voorgesteld deze effectiviteitsmeting te organiseren. Het PF bestuur gaf aan voornemens te zijn deze effectiviteitsmeting te willen uitvoeren tijdens de jaarlijkse samenkomst voor de gepensioneerden. Vanwege de Covid-19 pandemie kon dit in 2020 en 2021 helaas geen doorgang vinden. Het VO wil (evenals de Visitatie Commissie) opnieuw deze aanbeveling herhalen.

Resultaat Fonds

Het VO is verheugd dat de resultaten van het fonds zodanig zijn, dat het op 1 januari 2022 kon overgaan tot volledige indexatie. Het VO complimenteert het bestuur met dit uitstekende resultaat.

Oordeel.

Het Verantwoordingsorgaan is van mening dat, voor zover het dat heeft kunnen beoordelen, het bestuur zijn taken in 2021 naar behoren heeft uitgevoerd.

Het verantwoordingsorgaan

J. Veerman

W. Veenendaal

R. Kleijburg-Hanssen

Reactie van het bestuur

Het bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan voor haar positieve oordeel en constructieve werkwijze. Het bestuur is de vertrokken leden Ans Impens en Wim Veenendaal zeer erkentelijk voor hun betrokkenheid bij het pensioenfonds. Het bestuur is verheugd dat het Verantwoordingsorgaan ook uitstekend in hun opvolging heeft voorzien. De aanbevelingen worden door het bestuur zorgvuldig besproken en teruggekoppeld aan het Verantwoordingsorgaan.

Samenvatting visitatierapport 2021

Inrichting en functioneren van de governance

De VC heeft vastgesteld dat de organen naar behoren zijn ingericht en functioneren en statutair/organisatorisch verankerd zijn. De reglementen zijn op orde. Het bestuursmodel is adequaat voor het fonds. Als geheel is het bestuur voldoende geschikt en geeft het bestuur in de praktijk invulling aan diversiteit.

De invulling van de sleutelfuncties als uitvloeisel van de implementatie van IORP II is adequaat en praktisch, en sluit aan bij de aanwezige deskundigheden. Een en ander liet zich goed inpassen binnen het bestaande bestuursmodel.

De sleutelfunctie risicobeheer wordt vervuld door de sleutelfunctiehouder samen met de manager pensioenfonds. De VC wijst erop dat, in het kader van functiescheiding, de sleutelfunctiehouder risicobeheer bij voorkeur niet zelf uitvoerend bezig is.

Het valt de VC op dat het VO niet of nauwelijks eigen vergaderingen houdt. Het VC adviseert het VO met het oog op de aanstaande veranderingen (toekomst discussie) wel eigen vergaderingen te gaan organiseren.

Het fonds is in beperkte mate kwetsbaar gelet op het aantal kernspelers waarop de ondersteuning (operationele aansturing) van het fonds rust

Functioneren van het bestuur

De VC is van oordeel dat het bestuur goed functioneert. Het bestuur komt voldoende regelmatig bijeen en de relevante onderwerpen komen tijdig aan de orde. De vergaderingstukken zijn goed voorbereid, duidelijk en voor zover de VC kan overzien tijdig beschikbaar.

De opkomst tijdens de vergaderingen is voldoende en alle bestuursleden nemen voldoende deel aan de discussies in de bestuursvergaderingen en in de commissievergaderingen, op een enkele uitzondering na.

Het deskundigheidsplan is aangepast aan de recente bestuurswisselingen en bevat de laatste geschiktheidsmatrix. Het bestuur laat zien over voldoende countervailing power en een constructief kritische houding te beschikken ten opzichte van de beleggingscommissie en uitbestedingspartijen. Dit komt ook tot uitdrukking in de wijze waarop het bestuur tegen de overname van de fiduciair beheerder door Goldman Sachs Asset Management aankijkt.

Functioneren van de sleutelfunctiehouders

De sleutelfunctiehouders hebben hun taken voortvarend opgepakt maar er is nog steeds wel sprake van 'work in progress'.

De sleutelfunctiehouder interne audit heeft in december 2020 verslag uitgebracht over de audit die is gehouden op het uitbestedingsbeleid van het fonds. De VC heeft geen jaarrapportage over 2020 van de sleutelfunctiehouder interne audit gezien met een bredere, meer beleidsmatige beoordeling van 2020 en een vooruitblik op 2021.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer is voortvarend van start gegaan in zijn functie en pakt deze met veel gedrevenheid op. Hij heeft over 2020 een goede jaarrapportage opgesteld. Op verschillende manieren is te zien dat hij het bestuur prikkelt en naar beter beleid probeert te bewegen. Ook hamert hij op een goede vastlegging van risico-overwegingen in notulen. De VC ziet hierin een duidelijke link met de eerdere aanbevelingen van de VC. Het valt de VC op dat hij een aantal van zijn ambitieuze voornemens niet heeft kunnen realiseren in 2021 waaronder de verwerking van de oude risk assessments in de integrale risicoanalyse, de vervaardiging van het hoofddocument risicomanagement en de implementatie van de acties naar aanleiding van de ERB.

Het bestuur heeft besloten dat de aanpassing van de ERB conform de aanbevelingen van de VC pas in 2023 plaatsvindt bij de actualisatie van de ERB. Het advies van de VC om het risicomanagementbeleid via een top-down benadering tot stand te laten komen, is nog niet opgevolgd.

Ook de sleutelfunctiehouder actuariael heeft zijn jaarrapportage over 2020 gepresenteerd. In zijn rapportage geeft hij aan dat hij voor een aanvullende beoordeling over de datakwaliteit nog graag in overleg treedt met het bestuur.

Compliance

Het valt de VC op dat "compliance" relatief weinig aandacht krijgt. Niet zichtbaar is dat compliance zaken (nevenfuncties, uitnodigingen, etc.) met elkaar worden besproken. De VC beveelt aan om dit onderwerp periodiek te agenderen.

Beleid van het bestuur

De VC is van algemeen oordeel dat het beleid in brede zin op orde is. Op punten is er ruimte voor verbetering.

De vastlegging van de missie, visie, strategie en de risicohouding is in de ABTN goed leesbaar en in grote lijnen beschreven. Het beleggingsbeleid past goed bij de uitgangspunten van het bestuur en is duidelijk en eenduidig vastgelegd. De te doorlopen jaarlijkse beleggingscyclus is geactualiseerd en de taken en verantwoordelijkheden van de diverse partijen betrokken bij het vermogensbeheer worden in voldoende mate beschreven en zijn gelijk in alle documenten. Deze beleggingscyclus wordt in de praktijk ook daadwerkelijk doorlopen. Het nieuw opgestelde beleid integraal risicomanagement is uitvoerig beschreven in een apart document en als bijlage toegevoegd aan de ABTN. Een aantal onderdelen van het beleid in de ABTN is achterhaald en verdient de nodige aandacht van het bestuur. In 2021 heeft het bestuur veel aandacht besteed aan het IT-beleid. De VC acht dit een goede ontwikkeling.

Het bestuur voert een no nonsens beleid. De pensioenfondssector is groot, volwassen, professioneel en ontwikkelt zich snel. Het bestuur volgt liever deze markt dan dat het fonds voorloper dan wel trendsetter is.

De financiële positie van het pensioenfonds is prima (de dekkingsgraad was begin november 2021 131%). Het fonds hanteert een premiesystematiek met als resultante een premiedekking - over de afgelopen jaren - van (ruim) boven de 100%. De dekkingsgraden (zowel de actuele als beleidsdekkingsgraad) bevinden zich op de meeste meetmomenten in de afgelopen periode boven het vereist niveau van eigen vermogen. Het bestuur is mede daardoor in staat om periodiek een toeslag te kunnen toekennen. Het fonds behoort daarmee tot een selecte groep fondsen die hiertoe in staat zijn.

Het bestuur laat zien zich heel bewust te zijn van de financiële risico's die het fonds loopt en van de noodzaak om snel te reageren als de financiële positie, en de daarmee gepaarde zekerheid van pensioenen, in gevaar komt.

Toekomstvisie

Uitgangspunt is toewijding van de sponsor en dus de continuïteit van dit fonds. Het bestuur realiseert zich dat de bestaanshorizon toch onverwacht kort kan worden. Als gevolg van de komst van het nieuwe pensioencontract is discontinuïteit een actueel vraagstuk. De kans is namelijk aanwezig dat de werkgever overweegt de regeling elders te laten uitvoeren. Het bestuur heeft eerder vastgesteld dat het voortbestaan als volkomen gesloten fonds, gezien de steeds toenemende regeldruk en daarmee samenhangende kosten, op lange termijn niet realistisch is. In 2020 heeft het bestuur de toekomst van het fonds beschouwd vanuit een stochastische ALM doorrekening. De VC geeft het bestuur in overweging om ook een aantal deterministische scenario's door te rekenen en een toekomstvisie voor het fonds op te stellen op basis van de door DNB genoemde risico-indicatoren voor toekomstbestendigheid. Het komende jaar is wat dat betreft een spannend jaar. De VC heeft vastgesteld dat de toekomst nadrukkelijk op het netvlies van het bestuur staat, waarbij ook het liquideren van het fonds als mogelijkheid wordt gezien, nu de sponsor in het NPS een aanleiding kan zien niet langer met het fonds verder te willen. De optie om dan als gesloten fonds verder te gaan (immers niet de sponsor maar het bestuur gaat over de opgebouwde aanspraken), lijkt een lastige, ook omdat nog niet duidelijk is of in het NPS gesloten fondsen wel zonder invaren de bestaande uitkeringsovereenkomst mogen afwikkelen. Dan zou een overgang naar een verzekeraar ook een goed alternatief kunnen zijn omdat bij een hoge dekkingsgraad een vaste indexatie zou kunnen worden ingekocht. De VC beveelt aan de scenario's en opties volgend jaar in kaart te brengen. Het is van belang het VO hierbij vroegtijdig te betrekken.

Het beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid wordt nader onderbouwd met behulp van investment cases die ook in de bestuursvergaderingen worden besproken. Deze investment cases vormen de basis voor allocaties naar nieuwe beleggingscategorieën en ondersteunen het evaluatieproces. In de verslagperiode is een aantal investment cases besproken. De VC heeft de investment case voor aandelen opkomende markten gezien en vindt de kwaliteit hiervan hoog.

In de verslagperiode zijn de investment beliefs tegen het licht gehouden en aangepast. Mede op basis van de investment belief “passief, tenzij”, die de VC goed bij het fonds vindt passen, zijn de portefeuilles aandelen ontwikkelde markten en aandelen opkomende markten geherstructureerd. Hierdoor kunnen de totale vermogensbeheerkosten op termijn omlaag en hoeft minder aandacht te worden besteed aan beheerders die bij de benchmarks achterblijven omdat underperformance bij passief beheer in principe niet mogelijk is.

Risicobeheer

Het bestuur heeft in 2020 het beleid integraal risicobeheer nader vormgegeven. Het beleidsdocument integraal risicomanagement is vastgesteld met 6 aandachtsgebieden en er is een analyse uitgevoerd voor de top 5 risico's. De VC ziet de opgestelde cyclus voor integraal risicomanagement inmiddels beter zichtbaar terug in de verslaglegging van de bestuursvergaderingen, jaar- en meerjarenplanning.

Algemene gang van zaken in het fonds

Door de lean and mean opzet van de organisatie van het fonds en de persoonlijke betrokkenheid van bestuur en bestuursondersteuning is er sprake van een informele werksfeer gericht op efficiëntie, goede onderlinge communicatie en transparantie. Dat geeft ondanks de kwetsbaarheid indien een persoon bij de ondersteuning wegvalt comfort dat de continuïteit en daarmee de beheerste bedrijfsvoering is gewaarborgd.

Het Verantwoordingsorgaan

Het VO is ten opzichte van eerdere jaren nu tevreden over de informatievoorziening. Het VO vergadert niet echt afzonderlijk maar komt voorafgaande aan bestuursvergaderingen en andere gezamenlijke bijeenkomsten wel apart bijeen. Daar worden geen notulen van gehouden. Het VO is tevreden met deze werkwijze. Het VO voelt zich voldoende betrokken, gehoord en ondersteund. Wel meent het VO dat onderzoek zou kunnen worden gedaan naar de effectiviteit van de communicatie en de mening van deelnemers over ESG. De VC ondersteunt dit als dit op een praktische wijze kan worden ingevuld.

Uitbestedingsbeleid

AZL is een professionele uitvoerder en zorgt voor een adequate en efficiënte ondersteuning maar had in de vorige verslagperiode wat problemen met de dienstverlening. Daardoor staat AZL onder verscherpt toezicht van het pensioenfonds. De VC begrijpt dat de dienstverlening van AZL sindsdien is verbeterd hoewel die nog niet excellent wordt bevonden. De VC is van mening dat het fonds ook de relatie met AZL goed beheert.

De VC is al met al van oordeel dat het bestuur voldoende 'in control' is en voldoende countervailing power heeft ten aanzien van de externe partijen. De bestuursondersteuning is ondanks de afwezigheid van de heer Brand nog op orde en de uitbestedingsrelaties zijn goed geregeld en worden voldoende gemonitord door het bestuur. De VC vindt het belangrijk dat alle kritieke uitbestedingspartijen jaarlijks formeel worden geëvalueerd.

Adequate risicobeheersing

De VC heeft vastgesteld dat de risicohouding voor de lange termijn door het bestuur is uitgewerkt en jaarlijks wordt bezien met behulp van de haalbaarheidstoets. Dit beleid is inmiddels zichtbaar toegepast in uitgebreide integrale risicoanalyses. Voor het doorlopen van de cyclus voor integraal risicomanagement is een jaarplanning opgesteld. Aandachtspunt is dat het bestuur in overleg blijft met de stakeholders over de risicohouding.

Het bestuur is voornemens om de ABTN verder te gaan actualiseren. In de (bijlagen bij de) ABTN is een veelheid aan (risico)analyses opgenomen die met de introductie van het integraal risicomanagement één geheel moeten gaan vormen. Het bestuur had het voornemen de risicoanalyses te bundelen maar dat heeft nog niet plaatsgevonden.

Ten aanzien van compliance vraagt de VC het bestuur om hier meer expliciet aandacht aan te besteden (zie ook opmerkingen bij governance)

Evenwichtige belangenafweging

De VC is van oordeel dat het fonds voldoende aandacht besteedt aan de evenwichtigheid van haar beleid en een adequate afweging van belangen voor alle deelgroepen van belanghebbenden. Het besluit om slapers, gepensioneerden en actieven dezelfde indexatie te geven is ook de uitkomst geweest van een uitvoerige afweging van belangen. Dat het bestuur oog heeft voor belangenafweging blijkt daarnaast uit de premiestelling. Er komt voldoende premie binnen voor de jaarlijkse pensioenopbouw waardoor er geen sprake is van vermogensoverdracht tussen groepen deelnemers. De VC blijft aandacht vragen voor een uitgebreidere vastlegging van de evenwichtige afweging van alle belangen.

Communicatie

De VC heeft vastgesteld dat de communicatie veel aandacht van het bestuur heeft en dat de follow up daarvan door het pensioenbureau uitstekend is; zij is dan ook van oordeel dat de communicatie goed op orde is. Een permanente communicatiecommissie als apart fondsorgaan lijkt daarom niet nodig, alhoewel wel genoemd in deskundigheidsplan en geschiktheidsmatrix. De VC steunt het VO in haar mening dat, mits op eenvoudige wijze te realiseren, een onderzoek naar de effectiviteit van de communicatie snel kan plaatsvinden.

Cultuur en gedrag

De VC is op grond van de uitkomsten van de zelfevaluatie, de bestudeerde stukken en de gevoerde gesprekken van oordeel dat bestuursleden op een respectvolle wijze met elkaar omgaan en het bestuur als team goed functioneert. Het bestuur is voldoende autonoom.

De VC acht het wel van belang dat het bestuur zich bewust is van de “lean en mean” cultuur. In dat kader is het verstandig om een keer een zogenaamde SWOT (sterkte zwakte kansen en bedreigingen) analyse te maken van het fonds (inclusief governance) zodat zwaktes en bedreigingen duidelijk zijn of worden.

Aanbevelingen

- Organiseer met het oog op de aanstaande toekomst discussie eigen VO-vergaderingen.
- Breng de toekomstscenario's en opties in kaart en betrek het VO hier vroegtijdig bij.
- Houd aandacht voor een vastlegging van de evenwichtige afweging van alle belangen.
- Onderzoek de effectiviteit van de communicatie mits dit eenvoudig kan worden uitgevoerd.
- Maak een SWOT-analyse (sterkte, zwakte, kansen en bedreigingen) van het fonds (inclusief governance) zodat zwaktes en bedreigingen duidelijk zijn of worden.

Het definitieve rapport van de VC is vastgesteld en ondertekend op 9 december 2021.

Mr. P.J.M. Akkermans (voorzitter)

Dhr. drs. J. Hilbrands AAG, CERA

Dhr. L. A. Leo MBA, CEFA

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro's)

Activa	2021	2020
Beleggingen voor risico pensioenfonds [1]		
Onroerende zaken	35.513	32.240
Zakelijke waarden	265.065	224.152
Vastrentende waarden	299.736	323.339
Derivaten	0	2.584
Overige beleggingen	72.571	67.402
	672.885	649.717
Vorderingen en overlopende activa [2]		
Lopende intrest en nog te ontvangen dividend	1.203	1.249
Overige vorderingen	15	6
	1.218	1.255
Liquide middelen [3]	522	312
	674.625	651.284

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2021	2020
Stichtingskapitaal [4]	1	1
Algemene reserve [5]	165.478	108.579
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	508.383	542.066
Kortlopende schulden en overlopende passiva [7]	763	638
	674.625	651.284

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro's)

	2021	2020
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [8]		
Directe beleggingsopbrengsten	4.552	5.674
Indirecte beleggingsopbrengsten	32.580	41.741
Kosten van vermogensbeheer	-123	-301
	37.009	47.114
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [9]	6.255	6.179
Saldo van overdrachten van rechten [10]		
Overgenomen pensioenverplichtingen	11	0
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	-336
	11	-336
Pensioenuitkeringen [11]	-19.207	-19.031
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen		
Pensioenopbouw	-5.718	-5.071
Indexering en overige toeslagen	-17.798	-2.663
Benodigde interest	2.848	1.635
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	19.995	19.832
Wijziging marktrente	32.401	-54.264
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-12	347
Wijziging overlevingstafel	0	11.021
Wijziging reservering niet-opgevraagd pensioen	39	168
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	1.928	-798
	33.683	-29.793

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2021	2020
Herverzekering [12]		
Premies herverzekering	-49	-46
	-49	-46
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [13]	-802	-769
Overige baten en lasten [14]	-1	1
Saldo van baten en lasten	56.899	3.319
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	56.899	3.319

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro's)

	2021	2020
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen van werkgevers en werknemers	6.255	6.336
Wegens overgenomen pensioenverplichtingen	11	0
Overige	0	1
	6.266	6.337
Uitgaven		
Pensioenen en afkopen	-19.216	-19.033
Wegens overgedragen pensioenverplichtingen	0	-336
Premies herverzekering	-49	-25
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-784	-775
	-20.049	-20.169
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	4.598	6.811
Verkopen en aflossingen beleggingen	248.796	129.052
Overige	0	267
	253.394	136.130
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-239.500	-121.991
Kosten van vermogensbeheer	99	-568
	-239.401	-122.559
Mutatie geldmiddelen	210	-261
Saldo geldmiddelen 1 januari	312	573
Saldo geldmiddelen 31 december	522	312

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg is een rechtspersoon naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Rotterdam. Het pensioenfonds stelt zich ten doel de pensioenovereenkomsten uit te voeren die de werknemers in dienst van Huntsman Holland B.V. met hun werkgever vóór 1 januari 2016 zijn aangegaan. Deze overeenkomsten omvatten een toezegging omtrent ouderdoms-, partner- en wezenpensioen, alsmede een voortzetting van de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid.

Toepassing richtlijnen voor de jaarverslaggeving

Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg heeft bij de samenstelling van dit jaarverslag de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en BW2 Titel 9 toegepast. Alsmede de richtlijnen voor jaarverslaggeving (RJ), waarvan in het bijzonder RJ610.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Covid-19 heeft geen impact gehad op de gemaakte schattingen en de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Waardering

Algemene grondslagen

Alle activa en passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld. Voor kortlopende vorderingen en schulden wordt de nominale waarde geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta's worden omgerekend naar euro tegen de reële koers per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Beleggingen voor risico pensioenfonds

De beleggingswaarde voor risico pensioenfonds wordt gewaardeerd op de reële waarde per einde boekjaar.

Onroerende zaken

De beursgenoteerde aandelen in vastgoedbeleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar.

Zakelijke waarden

De beursgenoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar.

Vastrentende waarden

De beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters, zijnde de risicovrije rente op basis van de EONIA-curve. In het verleden gold als disconteringsvoet de EURIBO-curve. Derivaten met een negatieve waarde worden op de passivazijde van de balans gepresenteerd.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Collateral / securities lending

Activa die in het kader van een collateral worden gestort blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen, worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten. Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op de geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Algemene reserve

Het jaarlijkse resultaat volgens de rekening van baten en lasten wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen is gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuariële berekening van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2021 is gebaseerd op de door DNB beschikbaar gestelde rentetermijnstructuur. De voorziening pensioenverplichting is berekend op basis van de Prognosetafel AG2020. Er wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de pensioenfondspopulatie en de gehele bevolking door toepassing van de fondsspecifieke ervaringssterfte gebaseerd op het WTW ervaringssterfemodell 2018. Dit is een leeftijdsafhankelijke vermenigvuldigingsfactor waarmee de overlevingskansen worden aangepast. In deze voorziening is ook rekening gehouden met een deel (€ 1,035 miljoen) niet opgevraagde pensioenen.

Er wordt tot de pensioendatum gerekend met het onbepaalde partnersysteem en een partnerfrequentie van 100%. Er wordt een leeftijdsverschil van drie jaar tussen man en vrouw verondersteld. Met toekomstige toe- en uittredingen is geen rekening gehouden. Voor de dekking van de uitvoeringskosten is een kostenvoorziening ter grootte van 4% van de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Een deel van de uitvoeringskosten wordt gedekt door premiebijdragen. Beleggingskosten en overige beleggingsbeheerskosten worden gedekt uit de beleggingsopbrengsten.

De rentetoevoeging in het verslagjaar is gebaseerd op éénjaarsrente uit de DNB-rentetermijnstructuur primo van het boekjaar en bedraagt 0,533% negatief. Hierdoor is een bedrag van € 2,848 miljoen (2020: € 1,635 miljoen) onttrokken aan de voorziening pensioenverplichting voor risico fonds.

De voorziening pensioenverplichtingen voor (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers is vastgesteld als de contante waarde van de bereikbare pensioenaanspraken. De toekomstige schadelast voor zieke deelnemers op de balansdatum die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard, is gelijk gesteld aan tweemaal de opslag voor premievrijstelling in de verwachte zuivere kostendekkende premie van 2022 en bedraagt € 0,435 miljoen per ultimo 2021.

De modified duration van de pensioenverplichtingen bedraagt 16,4 (2020: 16,6).

Premie

De kostendekkende premie (KDP) is berekend met de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, echter per 1 januari van het boekjaar. De gedempte kostendekkende premie wordt, conform de ABTN, berekend op basis van de gemiddelde rentetermijnstructuur per 31 december over de afgelopen 5 jaar. De samenstelling van de premie is als volgt: actuariel benodigde koopsom, solvabiliteitsopslag en opslag voor uitvoeringskosten. Voor de beide premies geldt dat de opslag voor het VEV (solvabiliteitsopslag) gelijk is aan het VEV per 31 december van het voorgaand boekjaar en de opslag voor uitvoeringskosten de kosten betreft in het verslagjaar waarvoor niet binnen de TV wordt gereserveerd.

Indexatie

Het indexatiebeleid voor het fonds is voor zowel actieve als inactieve deelnemers vanaf 1 januari 2020 voorwaardelijk. De voorwaardelijke indexatie wordt alleen verleend als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110% en deze toekomstbestendig kan worden verleend conform hetgeen hieromtrent bepaald is in wet- en regelgeving. Per 1 januari 2022 zijn de pensioenen van zowel de actieve als inactieve deelnemers met 3,42% verhoogd. Het pensioenfonds kent geen beleid ten aanzien van inhaalindexatie.

Herverzekering

Het fonds heeft risico's ondergebracht bij een herverzekeringsmaatschappij. Het gaat dan om de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid (het premievrijstellingsrisico en het loonvorderingsrisico).

Beide risico's zijn op stop-lossbasis verzekerd bij Zwitserleven. Met een stop-lossverzekering wordt de totale schade in enig jaar beperkt.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden ultimo verslagjaar toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan:

- rente;
- dividend;
- soortgelijke opbrengsten.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen, aandelen vastgoedmaatschappijen en obligaties;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten vermogensbeheer

Onder de kosten vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend conform het pensioenreglement en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichting

Voor de waarderingsgrondslag voor de mutatie voorziening pensioenverplichting wordt verwezen naar de grondslagen inzake de voorziening pensioenverplichtingen.

Herverzekering

De post herverzekeringen betreft het saldo van premies betaald aan de herverzekeraar en uitkeringen ontvangen uit hoofde van het herverzekeringscontract aan het fonds. De premies en uitkeringen worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

Bestemming van het saldo

Het resultaat ultimo boekjaar wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld via de directe methode.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfondsen

Categorie	Stand ultimo 2020	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen/ aflossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2021
Onroerende zaken						
Niet-beursgenoteerde aandelen vastgoedmaatschappijen	32.240	0	-30	-4	3.307	35.513
Zakelijke waarden						
Beleggingsfondsen in aandelen	224.152	172.667	-187.375	23.393	32.228	265.065
Vastrentende waarden						
Niet-beursgenoteerde vastrentende beleggingsfondsen	211.477	39.584	-32.995	2.705	-18.099	202.672
Beursgenoteerde Staatsobligaties	111.862	1.739	-5.840	110	-10.807	97.064
	323.339	41.323	-38.835	2.815	-28.906	299.736
Derivaten						
Valutatermijncontracten	2.468	0 ¹⁾	-999 ¹⁾	999	-2.468	0
	2.468	0	-999	999	-2.468	0
Overige beleggingen						
Geldmarktfondsen	6.385	24.450	-21.620	-41	1	9.175
Hypotheekfondsen	61.017	1.060	0	0	1.319	63.396
	67.402	25.510	-21.620	-41	1.320	72.571
Totaal belegd vermogen ²⁾	649.601	239.500	-248.859	27.162	5.481	672.885
Waarvan gepresenteerd aan de passiva zijde	116					0
Belegd vermogen activa zijde	649.717					672.885

1) De aan- en verkopen zijn gesaldeerd weergegeven.

2) Exclusief intrest en liquide middelen.

Methodiek bepaling marktwaarde

In onderstaande tabel is aangegeven op welke manier de marktwaarden zijn afgeleid.

Directe marktnotering:

Directe marktwaardering, beursnotering in een actieve markt.

Intrinsieke waarde:

De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde, eventueel gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum.

Netto contante waarde:

Afgeleide marktwaardering, geen directe beursnotering van andere uit de markt waarneembare data dan wel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet-actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Andere methode:

Modellen en technieken, marktwaardebepaling niet gebaseerd op de markt maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

	Directe markt-notering	Intrinsieke waarde	NCW berekening	Andere methode	Stand ultimo 2021	Stand ultimo 2020
Onroerende zaken	35.513	0	0	0	35.513	32.240
Zakelijke waarden	265.065	0	0	0	265.065	224.152
Vastrentende waarden	299.736	0	0	0	299.736	323.339
Derivaten	0	0	0	0	0	2.468
Overige beleggingen	9.175	0	63.396	0	72.571	67.402
Totaal belegd vermogen	609.489	0	63.396	0	672.885	649.601

Aansluiting beleggingen tussende jaarrekening en de Risicoparaagraaf o.b.v. Look Through:

	Stand ultimo 2021	Liquide middelen	Overlopende intrest	Te vorderen dividend- belasting	Toepassen Look Through	Stand ultimo 2021 conform risico- paraagraaf	Stand ultimo 2020 conform risico- paraagraaf
Onroerende zaken	35.513				6.188	41.701	35.837
Zakelijke waarden	265.065			4	-12.360	252.709	218.240
Vastrentende waarden	299.736		1.203		76.383	377.322	393.846
Derivaten	0				-5.195	-5.195	3.867
Overige beleggingen	72.571	319			-65.016	7.874	-771
	672.885	319	1.203	4	0	674.411	651.019

	2021	2020
[2] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en nog te ontvangen dividend		
Vastrentende waarden	1.203	1.249
	1.203	1.249
Overige vorderingen		
Dividendbelasting	4	4
Uitkeringen	11	2
	15	6
Totaal vorderingen en overlopende activa	1.218	1.255

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.

	2021	2020
[3] Liquide middelen		
Depotbank	319	165
ING bank N.V.	203	147
	522	312
De liquide middelen (m.u.v. Depotbank) staan ter vrije beschikking van het fonds.		
Passiva		
[4] Stichtingskapitaal	1	1
[5] Algemene reserve		
Stand 1 januari	108.579	105.260
Besteding van het saldo van baten en lasten	56.899	3.319
Stand per 31 december	165.478	108.579
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%
Strategisch vereiste dekkingsgraad	117,0%	116,8%
Aanwezige dekkingsgraad	132,6%	120,0%
Beleidsdekkingsgraad	129,0%	113,3%
De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal eigen vermogen plus de totale technische voorzieningen gedeeld door de totale technische voorzieningen.		
De berekening is als volgt: $(165.479 + 508.383) / 508.383 \times 100\% = 132,6\%$		
Per 31 december 2021 is de dekkingsgraad 132,6% van de totale Technische Voorziening.		

	2021	2020
[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	542.066	512.273
Premies	5.718	5.071
Benodigde interest	-2.848	-1.635
Overgenomen pensioenverplichtingen	12	-53
Uitkeringen eigen rekening	-19.226	-19.069
Vrijgevallen voor excassokosten	-769	-763
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	-294
Technisch resultaat	-1.928	798
Wijziging grondslagen	0	-11.021
Wijziging marktrente	-32.401	54.264
Indexatie	17.798	2.663
Wijziging reservering niet-opgevraagd pensioen	-39	-168
Stand per 31 december	508.383	542.066
De technische voorzieningen zijn als volgt opgebouwd:		
- Actieve- en arbeidsongeschikte deelnemers (pensioen)	166.207	182.256
- Gewezen deelnemers (pensioen)	54.342	61.683
- Pensioengerechtigden (pensioen)	286.343	296.871
- Pensioengerechtigden (prepensioen)	21	2
- Niet opgevraagd	1.035	667
- Overige TV toekomstig AO risico	435	587
Stand voorziening per 31 december	508.383	542.066
[7] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten	0	116
Beleggingen	1	1
Te betalen loonheffing en sociale lasten	409	412
Accountantskosten	37	41
Actuariskosten	55	51
Kosten vermogensbeheer	222	0
Overige crediteuren	39	17
	763	638

Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Er zijn doorlopende contracten afgesloten met de vermogensbeheerder (NN IP) en administrateur (AZL N.V.) met een opzegtermijn van 1 jaar. Tevens is er een stop loss contract afgesloten met Zwitserleven, welke loopt tot en met 31 december 2022. De verwachte kosten 2022 en de jaren daarna zullen in lijn liggen met de kosten 2021.

Er is een intraday kredietfaciliteit ter hoogte van € 1.200 overeengekomen met ING Bank B.V. Hier is in boekjaar 2021 geen gebruik van gemaakt.

Gebeurtenissen na balansdatum

UFR

De technische voorzieningen in de jaarrekening zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2021 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. Sinds 30 september 2012 wordt de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur bepaald met behulp van de Ultimate Forward Rate (UFR). Deze werd in eerste instantie gebaseerd op de door verzekeraars gehanteerde UFR van 4,2%, echter sinds juli 2015 op het (voortschrijdend) 120-maands gemiddelde van de 20-jaars forward rate. Naar aanleiding van het advies van de Commissie Parameters op 12 juni 2019, wordt deze methode aangepast. De belangrijkste wijziging is dat bij de toegroei naar de UFR meer gewicht wordt gegeven aan de marktrente. Daarnaast vindt toegroei naar de UFR vanaf een later moment plaats, pas vanaf looptijd 30 in plaats van vanaf looptijd 20. DNB heeft aangekondigd om de toegroei naar de nieuwe gewichten geleidelijk te implementeren vanaf 1 januari 2021. Deze toegroei wordt in vier gelijke stappen doorgevoerd. Het effect op de dekkingsgraden zal dus de komende jaren geleidelijk optreden. De effecten van de stapsgewijze invoering van de nieuwe UFR-parameters zijn opgenomen in de volgende tabel.

(x € 1.000)

	Huidig	2022	vanaf 2024
	75% UFR/ 25% nUFR	50% UFR/ 50% nUFR	100% UFR
Technische voorziening	508.383	511.149	517.041
Dekkingsgraad	132,6%	131,8%	130,3%

Oorlog Oekraïne

Sinds eind februari 2022 is er een oorlog gaande in Oekraïne. Er is sprake van een grote humanitaire ramp. De oorlog heeft gevolgen voor de economie en de financiële markten, ook op langere termijn. De oorlog heeft direct gevolgen voor de voedsel- en energiemarkten en zal mogelijk voor een toenemende inflatie zorgen.

Pensioenfonds Huntsman had bij aanvang van de oorlog een minimale exposure naar beleggingen in Rusland en Oekraïne.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro's)

Betaalde vergoedingen bestuur en Visitatiecommissie

	2021	2020
Bestuursvergoedingen	70	67
Vergoedingen Visitatiecommissie	12	14
Totaal	82	81

Personeel

Gedurende het boekjaar 2021 had Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg geen personeelsleden in dienst. De administrateur is in dienst van de onderneming. De kosten worden doorbelast naar het pensioenfonds.

Baten en lasten

[8] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds

	2021	2020
Directe beleggingsopbrengsten		
Onroerende zaken	308	869
Zakelijke waarden	1.095	1.922
Vastrentende waarden	2.183	2.568
Overige beleggingen	971	303
Banken & deposito's	-5	-7
Overigen	0	19
	4.552	5.674

	2021	2020
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Onroerende zaken</i>		
Ongerealiseerd resultaat	3.307	785
Gerealiseerd resultaat	-4	-1
<i>Zakelijke waarden</i>		
Ongerealiseerd resultaat	32.228	2.574
Gerealiseerd resultaat	23.393	43
<i>Vastrentende waarden</i>		
Ongerealiseerd resultaat	-28.906	27.450
Gerealiseerd resultaat	2.815	4.568
<i>Derivaten</i>		
Ongerealiseerd resultaat	-2.468	2.120
Gerealiseerd resultaat	999	3.524
<i>Overige beleggingen</i>		
Ongerealiseerd resultaat	1.320	709
Gerealiseerd resultaat	-41	-26
Valutare resultaat liquide middelen	-63	-5
	32.580	41.741
Kosten van vermogensbeheer		
Bewaarloon effecten	-3	-30
Beheerloon zakelijke waarden	-208	-266
Beheerloon vastrentende waarden	-47	-101
Beheerloon derivaten	-152	-149
Beheerloon overig	-236	-236
Overige kosten vermogensbeheer	-18	-19
Rebate fees	541	500
	-123	-301
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	37.009	47.114

	2021	2020
[9] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Werkgeverspremie	5.703	5.616
Te ontvangen premie i.v.m. indexatie volgend boekjaar	0	0
Werknemerspremie	552	563
	6.255	6.179
De feitelijke premie bedraagt	6.255 ¹⁾	6.336
De kostendekkende premie bedraagt	7.756	7.093
De gedempte kostendekkende premie bedraagt	6.170	6.024
De feitelijke premie is hoger dan de gedempte kostendekkende premie en voldoet hiermee aan de wettelijke eisen van kostendekkendheid.		
De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	6.612	6.077
– Opslag in stand houden vereist vermogen	1.111	1.009
– Opslag voor uitvoeringskosten	33	7
	7.756	7.093
De gedempte premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	5.254	5.160
– Opslag in stand houden vereist vermogen	883	857
– Opslag voor uitvoeringskosten	33	7
	6.170	6.024
[10] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	11	0
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	-336
	11	-336

1) Dit betreft de premiebijdragen incl. premievordering van 157.

	2021	2020
[11] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-14.491	-14.403
Invalideitpensioen	-45	-7
Partnerpensioen	-4.633	-4.601
Wezenpensioen	-4	-1
Afkoopsommen	-34	-19
	-19.207	-19.031
[12] Herverzekering		
Premies herverzekering	-49	-46
	-49	-46
[13] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie (incl. bestuursbureau)	-420	-416
Doorbelaste personeelskosten	-53	-53
Accountant (controle jaarrekening)	-40	-39
Actuaris	-119	-119
Vergoeding bestuur	-59	-57
Vergoeding externe leden beleggingscommissie	-11	-10
De Nederlandsche Bank / AFM	-31	-34
Doorbelaste kantoor- en representatiekosten	-12	-13
Overige	-57	-28
	-802	-769
[14] Overige baten en lasten		
Overig	-1	1
	-1	1

	2021	2020
Actuariële analyse van het resultaat		
Directe beleggingsopbrengsten	4.552	5.674
Indirecte beleggingsopbrengsten	35.305	43.076
Wijziging rekenrente	32.401	-54.264
Beleggingen / marktrente	72.258	-5.514
Financiering	-367	226
Indexatie	-17.689	-2.493
Kanssystemen	2.641	-139
Mutaties waardeoverdrachten	-1	11
Mutaties uitkeringen	19	39
Wijziging u.h.v. actuariële grondslagen en/of methoden	0	11.021
Andere baten/lasten	38	168
Resultaat	56.899	3.319

Resultaatbestemming

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2021 als volgt te verdelen:

	2021
Algemene reserve	56.899

Risicoparaagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt, is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel een fonds is, wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel vermogen het fonds aan dient te houden, gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans, komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2021 van 117,0% en ultimo 2020 van 116,8%.

De eerste 6 genoemde risico's en het actief beheer risico (S10) zijn in de berekening van het vereist vermogen gekwantificeerd op basis van het standaardmodel. Liquiditeitsrisico's, concentratierisico en operationeel risico zijn conform het standaardmodel op 0 gezet.

Diversificatie- en correlatie-effect

Bij de becijfering van het totale vereist eigen vermogen dient gebruikt gemaakt te worden van de wortelformule. Hierdoor is het totale vereist eigen vermogen kleiner dan de optelsom van de afzonderlijke buffers. In de wortelformule wordt namelijk verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen voordoen (diversificatie). Wel wordt uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico en het kredietrisico. Per saldo heeft dit een risico-verlagend effect. Bij het pensioenfonds is dit voor de feitelijke beleggingsportefeuille eind 2021 -9,3% en voor de strategische beleggingsportefeuille -8,9%.

	2021		2020	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	4.238	0,8	201	0,0
Aandelen- en vastgoed risico (S2)	64.232	12,6	68.401	12,6
Valutarisico (S3)	18.536	3,6	18.917	3,5
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	26.472	5,2	30.417	5,6
Verzekeringstechnisch risico (S6)	14.896	2,9	15.418	2,8
Liquiditeitsrisico (S7)	0	0,0	0	0,0
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Operationeel risico (S9)	0	0,0	0	0,0
Actief beheer risico (S10)	3.950	0,8	2.423	0,4
Diversificatie-effect	-46.107	-8,9	-44.663	-8,1
Totaal vereist eigen vermogen	86.217	17,0	91.114	16,8
Aanwezige dekkingsgraad		132,6%		120,0%
Beleidsdekkingsgraad		129,0%		113,3%
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,1%		104,1%
Strategisch vereiste dekkingsgraad		117,0%		116,8%
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		119,0%		117,0%

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2021 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds niet in een tekort verkeert. Ultimo 2021 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 129,0%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad ultimo 2020 van 113,3%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 15,7%-punt.

Renterisico

Het Pensioenfonds dekt strategisch 60% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het Pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 60% op basis van de swapcurve is eind 2021 equivalent met een renteafdekking van 60% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 61,67% eind 2021.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk renterisico bedraagt 4.262 (0,8%) en voor het strategisch renterisico 4.238 (0,8%).

Aandelen- en vastgoed risico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en hedgefonds en private equity in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Verdeling Aandelen en Vastgoed per markt/categorie:</i>				
Beursgenoteerd vastgoed	7.256	2,5	3.597	1,4
Niet-beursgenoteerd vastgoed	34.445	11,7	32.240	12,7
Ontwikkelde markten (Mature markets)	225.175	76,4	190.928	75,2
Opkomende markten (Emerging markets)	27.534	9,4	27.312	10,7
	294.410	100,0	254.077	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch zakelijke waarden risico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk zakelijke waarden risico bedraagt 76.218 (15,0%) en voor het strategisch zakelijke waarden risico 64.232 (12,6%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl veel van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingsportefeuille naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	378.525	56,1	404.211	62,1
Amerikaanse dollar	207.283	30,7	140.864	21,6
Australische dollar	0	0,0	8.605	1,3
Braziliaanse real	0	0,0	2.399	0,4
Britse pound sterling	7.930	1,2	17.313	2,7
Canadese dollar	0	0,0	3.645	0,6
Chinese yuan (renminbi)	0	0,0	3.177	0,5
Colombiaanse peso	0	0,0	1.261	0,2
Deense kroon	0	0,0	3.756	0,6
Egyptische pond	0	0,0	527	0,1
Hongaarse forint	0	0,0	1.440	0,2
Hongkongse dollar	0	0,0	9.982	1,5
Indiase roepie	0	0,0	2.773	0,4
Indonesische roepia	0	0,0	2.579	0,4
Japanse yen	15.415	2,3	7.753	1,2
Maleisische ringgit	0	0,0	1.542	0,2
Mexicaanse peso	0	0,0	1.509	0,2
Nieuwe Israëliische sjekel	0	0,0	177	0,0
Nieuwe Taiwanese dollar	0	0,0	3.617	0,6
Nieuw-Zeelandse dollar	0	0,0	457	0,1
Noorse kroon	0	0,0	865	0,1
Poolse zloty	0	0,0	767	0,1
Russische roebel	0	0,0	1.480	0,2
Singaporese dollar	0	0,0	1.265	0,2
Thaise baht	0	0,0	1.420	0,2
Tsjechische kroon	0	0,0	221	0,0
Ver. Arabische Emiraten Dirham	0	0,0	137	0,0
Zuid-Afrikaanse rand	0	0,0	1.225	0,2
Zuid-koreaanse won	0	0,0	5.355	0,8
Zweedse kroon	0	0,0	4.065	0,6
Zwitserse frank	0	0,0	12.098	1,9
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	-5.195	-0,8	4.534	0,7
Overige valuta	70.453	10,4	0	0,0
	674.411	100,0	651.019	100,0

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingsportefeuille naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	560.575	83,2	527.540	81,0
Amerikaanse dollar	55.362	8,2	33.750	5,2
Australische dollar	0	0,0	8.652	1,3
Braziliaanse real	0	0,0	2.532	0,4
Britse pound sterling	2.059	0,3	4.182	0,6
Canadese dollar	0	0,0	3.645	0,6
Chileense peso	0	0,0	-164	0,0
Chinese yuan (renminbi)	0	0,0	3.177	0,5
Colombiaanse peso	0	0,0	653	0,1
Deense kroon	0	0,0	3.773	0,6
Egyptische pond	0	0,0	366	0,1
Hongaarse forint	0	0,0	1.455	0,2
Hongkongse dollar	0	0,0	10.002	1,5
Indiase roepie	0	0,0	3.182	0,5
Indonesische roepia	0	0,0	2.324	0,4
Japanse yen	5.638	0,8	2.237	0,3
Maleisische ringgit	0	0,0	1.800	0,3
Mexicaanse peso	0	0,0	2.581	0,4
Nieuwe Israëlische sjekel	0	0,0	177	0,0
Nieuwe Taiwanese dollar	0	0,0	3.617	0,6
Nieuwe Turkse lira	0	0,0	45	0,0
Nieuw-Zeelandse dollar	0	0,0	458	0,1
Noorse kroon	0	0,0	866	0,1
Philijpijnse peso	0	0,0	-371	-0,1
Poolse zloty	0	0,0	1.384	0,2
Russische roebel	0	0,0	1.562	0,2
Singaporese dollar	0	0,0	659	0,1
Thaise baht	0	0,0	1.698	0,3
Tsjechische kroon	0	0,0	1.119	0,2
Ver. Arabische Emiraten Dirham	0	0,0	137	0,0
Zuid-Afrikaanse rand	0	0,0	2.379	0,4
Zuid-koreaanse won	0	0,0	4.948	0,8
Zweedse kroon	0	0,0	4.097	0,6
Zwitserse frank	0	0,0	12.214	1,9
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	-5.195	-0,8	4.343	0,8
Overige valuta	55.972	8,3	0	0,0
	674.411	100,0	651.019	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten, omgerekend in euro per 31 december 2021:

	aankoop transacties	verkoop transacties
Euro	182.050	
Amerikaanse dollar		-151.921
Japane yen		-9.777
Britse pound sterling		-5.871
overige valuta		-14.481
	182.050	-182.050

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt 18.386 (3,6%) en voor het strategisch valuta risico 18.536 (3,6%).

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2021		2020 ¹⁾	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:²⁾</i>				
AAA	56.829	15,1	67.632	17,3
AA	136.917	36,3	145.421	36,9
A	92.970	24,6	91.811	23,3
BBB	42.659	11,3	43.497	11,0
Lager dan BBB	44.703	11,8	41.501	10,5
Geen rating	3.244	0,9	3.984	1,0
	377.322	100,0	393.846	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:²⁾</i>				
Resterende looptijd tot 1 jaar	90.020	23,9	89.643	22,8
Resterende looptijd van 1 tot 5 jaar	41.117	10,9	38.775	9,8
Resterende looptijd van 5 tot 10 jaar	30.182	8,0	28.064	7,1
Resterende looptijd langer dan 10 jaar	121.122	32,1	132.173	33,6
Geen looptijd	94.881	25,1	105.191	26,7
	377.322	100,0	393.846	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 25.177 (5,0%) en voor het strategisch kredietrisico van 26.472 (5,2%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevensrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

1) *Vergelijkende cijfers aangepast op basis van niet-indeling NNIP*

2) *Gebaseerd op doorkijk in onderliggende beleggingen.*

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 14.896 (2,9%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 14.896 (2,9%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2021		2020	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Participaties in vastgoed beleggingsfondsen	35.513	85,2	32.240	90,0
Aansluiting look through	6.188	14,8	3.597	10,0
	41.701	100,0	35.837	100,0
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa	35.513	85,2	32.240	90,0
Aansluiting look through	6.188	14,8	3.597	10,0
	41.701	100,0	35.837	100,0

Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken

CBRE Dres FGR Fund	22.331	62,9	19.820	61,5
Aberdeen Standard Eur Prop	3.919	11,0	0	0,0
Aberdeen Standard Eur Prop Fun	9.250	26,0	0	0,0
Aberdeen Eur Prop Fnd class B	0	0,0	8.728	27,1
Aberdeen Eur Prop Fnd class A	0	0,0	3.653	11,3

	2021		2020	
	€	%	€	%
Aandelen				
<i>Verdeling aandelen per sector: 1)</i>				
Financiële instellingen	39.375	15,5	32.370	14,8
Informatietechnologie	63.968	25,2	38.679	17,7
Niet-duurzame consumentengoederen	16.809	6,7	21.682	9,9
Duurzame consumentengoederen	31.047	12,3	28.222	12,9
Industriële ondernemingen	24.678	9,8	20.710	9,5
Gezondheidszorg	31.412	12,4	27.997	12,8
Energie	8.043	3,2	6.725	3,1
Basismaterialen	10.817	4,3	10.905	5,0
Telecommunicatie	20.403	8,1	16.730	7,7
Vastgoed	0	0,0	4.996	2,3
Nutsbedrijven	5.477	2,2	5.360	2,5
Andere sectoren	680	0,3	3.864	1,8
	252.709	100,0	218.240	100,0

Er zijn geen grote posten binnen de aandelen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in aandelen.

Vastrentende waarden

Verdeling obligaties en vastrentende waarden naar soort:

Staatsleningen	148.246	39,3	167.084	42,5
Index linked bonds	0	0,0	358	0,1
Hypotheke	62.765	16,6	61.026	15,5
Credits	86.365	22,9	86.422	21,9
Kortlopende vorderingen/liquiditeiten	79.946	21,2	78.956	20,0
	377.322	100,0	393.846	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden

Nederlandse staatsobligaties	18.515	6,2	21.261	5,4
Duitse staatsobligaties	8.258	2,8	11.488	2,9
Franse staatsobligaties	39.649	13,3	44.031	11,2

Er zijn geen beleggingen uitgeleend en er zijn geen rechtstreekse beleggingen in Huntsman Nederland B.V. en de aan haar gelieerde ondernemingen.

1) Gebaseerd op doorkijk in onderliggende beleggingen.

	2021		2020	
	€	%	€	%
Beleggingsportefeuille				
<i>Verdeling beleggingsportefeuille per regio:</i>				
Opkomende markten	52.847	7,8	59.100	9,1
Europa excl. Groot Brittannië	353.343	52,4	366.577	56,3
Japan	16.562	2,5	13.058	2,0
Noord-Amerika	205.767	30,5	145.406	22,3
Azië ex Japan	12.718	1,9	25.604	3,9
Groot Brittannië	23.821	3,5	37.030	5,7
Overig	0	0,0	1.148	0,2
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	9.353	1,4	3.096	0,5
	674.411	100,0	651.019	100,0

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds resulteert een buffer voor het feitelijk actief beheer risico van 4.852 (1,0%) en voor het strategisch actief beheer risico van 3.950 (0,8%). De tracking error verschilt per aandelenfonds, waardoor niet expliciet één percentage kan worden vermeld. De gewogen tracking error van de gehele aandelenportefeuille is groter dan 1%, waardoor een buffer voor actief beheer wel noodzakelijk is.

Vastgesteld te Rozenburg d.d. 27 juni 2022

Het Bestuur,

N. Mol

E. Maliepaard

G.C. Plaisier

mw. C.J. Paak

L. Thring

Overige gegevens

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg te Rotterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 3.369.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 101.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van

Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Amsterdam, 28 juni 2022

drs. R.T. Schilder AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg (hierna ook: "het pensioenfonds") te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg op 31 december 2021 en van de staat van baten en lasten over 2021 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 3,4 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze relevant is voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 0,1 miljoen rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van beleggingen</p> <p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan naast beursgenoteerde effecten (obligaties en genoteerde beleggingsfondsen) uit belangen in niet-genoteerde beleggingsfondsen.</p> <p>In de toelichting behorende tot de jaarrekening heeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet.</p> <p>De waardering van de belangen in niet-genoteerde beleggingsfondsen vindt plaats aan de hand van de intrinsieke waarde ('net asset value') van de beleggingsfondsen.</p>	<p>Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het:</p> <ul style="list-style-type: none">– Beoordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van vermogensbeheer. Voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening hebben wij gebruikgemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II rapportage van de service-organisatie;– Voor beursgenoteerde effecten: toetsen van de juiste waardering van de beleggingen gebaseerd op marktnoteringen;– Voor de belangen in niet-genoteerde beleggingsfondsen: vaststellen dat de waarderinggrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds en dat de waarde per participatie volgens de laatste, door een onafhankelijke accountant, gecontroleerde jaarrekening overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde;– Toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is in de context van het van toepassing zijnde stelsel van financiële verslaggeving.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van de technische voorzieningen De technische voorzieningen, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds, zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds.</p> <p>In de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer.</p>	<p>Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaris en zijn de bevindingen en het certificeringsrapport door ons met hem besproken.</p> <p>Door ons is tevens nagegaan of:</p> <ul style="list-style-type: none"> – de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaris worden gehanteerd bij het certificeren van de actuariële berekening van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, daarvoor geschikt zijn; – de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; – de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; – de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd; – toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is in de context van het van toepassing zijnde stelsel van financiële verslaggeving.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie bestaande uit het bestuursverslag, de overige gegevens en de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde

toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 28 juni 2022

Mazars Accountants N.V.

Origineel getekend door: drs. C.A. Harteveld RA

Bijlagen

Overzicht belegd vermogen

	2021			2020		
	€	%	Norm	€	%	Norm
Zakelijke waarden						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	35.513	5,3	4,5	32.240	5,0	4,5
Aandelen	265.065	39,3	34,0	224.152	34,3	34,0
Te vorderen dividendbelasting	4	0,0		4	0,0	
Totale zakelijke waarden	300.582	44,6	38,5	256.396	39,3	38,5
Vastrentende waarden						
Staatsobligaties	97.064	14,4		111.862	17,2	
Vastrentende beleggingsfondsen	202.672	30,0		211.477	32,5	
Lopende intrest	1.203	0,2		1.249	0,2	
Totaal vastrentende waarden	300.939	44,6	61,5	324.588	49,9	61,5
Derivaten						
Valutatermijncontracten	0	0,0		2.468	0,4	
Totaal derivaten	0	0,0	0	2.468	0,4	0
Overige beleggingen						
Geldmarktfondsen	9.175	1,4		6.385	1,0	
Hypotheekfondsen	63.396	9,4		61.017	9,4	
	72.571	10,8	0	67.402	10,4	0
Overlopende aan- en verkopen beleggingen						
Crediteuren beleggingen	-1	0,0		-1	0,0	
	-1	0,0	0	-1	0,0	0

	2021			2020		
	€	%	Norm	€	%	Norm
Liquide middelen						
Depotbank	319	0,0		165	0,0	
ING Bank	203	0,0		147	0,0	
Totaal liquide middelen	522	0,1	0	312	0,0	0
Totaal vermogen	674.613	100,0	100	651.165	100,0	100

Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. Ook wel bedrijfsplan genoemd. Hierin komen drie hoofdonderwerpen aan de orde: de wijze van vaststelling van de verplichtingen jegens de deelnemers, de beleggingsportefeuille en het intern risicobeheersingssysteem.

Actuarieel Genootschap (AG)

Het Koninklijk Actuarieel Genootschap is de Nederlandse beroepsvereniging van actuarissen en actuariële analisten.

Actuariële grondslagen

Wanneer een contante waarde van een reeks toekomstige uitkeringen moet worden bepaald maakt de actuaaris gebruik van actuariële grondslagen, zoals:

1. de rekenrente;
2. de kansstelsels: sterftekansen, arbeidsongeschiktheids- en revalideringskansen, frequenties van gehuwd zijn, soms ook toekomstige salarisontwikkeling of indexatiebeleid enz.;
3. kostenopslagen (bijvoorbeeld voor administratiekosten en/of uitbetalingskosten).

Actuariële methoden

Methoden om met behulp van actuariële grondslagen de contante waarde te berekenen van een reeks toekomstige uitkeringen of bijdragen.

Algemene Ouderdomswet

De Algemene Ouderdomswet (AOW) is in 1956 tot stand gekomen. Het is een volksverzekering en geldt dus voor alle ingezetenen van Nederland. De AOW voorziet in uitkeringen bij ouderdom. De uitkeringen gaan in op de verjaardag waarop de verzekerde 67 jaar wordt. De hoogte van de uitkeringen is niet afhankelijk van het loon dat gedurende een eventuele loopbaan is verdiend, maar is afhankelijk van de burgerlijke staat en de gezinssituatie waarin de verzekerde verkeert.

ALM

Afkorting voor Asset Liability Management. Een ALM-studie betreft de analyse van het risicobeheer van de balans tussen activa en de passiva van een pensioenfonds.

Deze studie dient te resulteren in de formulering van een strategisch beleggingsbeleid.

AO/IB

Administratieve organisatie en interne beheersing.

Autoriteit Financiële Markten

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is gedragstoezichthouder op de financiële markten. Dat houdt in dat de AFM toezicht houdt op het gedrag van de gehele financiële marktsector: sparen, beleggen, verzekeren en lenen. Met het gedragstoezicht wil de AFM een bijdrage leveren aan het goed functioneren van de financiële markten.

Backservice

Pensioenaanspraken (of de waarde ervan) die betrekking hebben op de achterliggende dienstjaren en die ontstaan door verandering in de pensioengrondslag.

Basispunt

Een basispunt is een honderdste van een procent (0,01%). Basispunten worden gebruikt om veranderingen in rentes uit te drukken. Een stijging van de rente van bijvoorbeeld 6% naar 6,1% betekent een stijging van 10 basispunten.

Beleidsdekkingsgraad

Dit betreft een 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad, waarop het pensioenfonds haar beslissingen baseert.

Benchmark

Vooraf vastgestelde, objectieve maatstaf voor de prestatie van (de beheerder van) een beleggingsportefeuille of pensioenfonds. Een beursindex bijvoorbeeld.

Benodigde intrest

Bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen wordt rekening gehouden met een toekomstig rendement. Het bedrag dat op basis van de rekenrente in het boekjaar aan de voorziening pensioenverplichtingen moet worden toegevoegd wordt als 'benodigde intrest' verantwoord.

Code pensioenfonds

Op 1 januari 2014 is de Code Pensioenfonds in werking getreden als document van zelfregulering van de pensioensector. Per 1 juli 2014 is de Code ook wettelijk verankerd in de Pensioenwet. De Code is gebaseerd op het "pas toe of leg uit-beginsel". Het volledig volgen van alle 83 normen uit de Code is niet verplicht. Wel wordt ieder pensioenfonds geacht in het jaarverslag (vanaf boekjaar 2014) aan te kunnen geven waarom bepaalde afwijkende keuzes zijn gemaakt. Deze Code is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, die hiermee normen formuleren voor "goed pensioenfondsbestuur". Het huidige tijdgewricht vereist vanuit het maatschappelijk belang van het pensioenfonds dat het functioneren van het bestuur meer aandacht krijgt. De Code vervangt de "Principes voor goed pensioenfondsbestuur (PFG)", die de Stichting van de Arbeid op 16 december 2005 heeft gepubliceerd.

Contante waarde

De contante waarde op een bepaald moment van (een serie) betalingen in de toekomst, is het bedrag dat op dat moment aanwezig zou moeten zijn om, rekening houdend met rente-aangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariëlegrondslagen, deze toekomstige betalingen te kunnen verrichten.

COVID

COVID-19 is een besmettelijke ziekte die wordt veroorzaakt door het SARS-CoV-2-virus (coronavirus).

CPI

Consumenten Prijs Index.

Dekkingsgraad

Een maat voor de solvabiliteit van een pensioenfonds. De dekkingsgraad is gelijk aan het totaal vermogen (Reserves + Voorziening pensioenverplichting voor risico pensioenfonds) gedeeld door de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

DC regeling

Een Defined Contribution (beschikbare premie) regeling is een vorm van pensioensparen waarbij de begunstigde een van tevoren afgesproken premie ontvangt.

De Nederlandsche Bank

Orgaan dat krachtens de Pensioenwet een toezichhoudende taak heeft ten aanzien van pensioenfonds.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan: dividend- en rente-opbrengsten van de beleggingen.

Diversificatie-effect

De benodigde buffer per risicocategorie is vastgesteld op basis van het afzonderlijke risico. De benodigde buffer voor alle risicocategorieën tezamen (op totaalniveau) is lager dan de som van de benodigde buffers per afzonderlijk risico. Dit komt omdat er bij de vaststelling van het vereist vermogen verondersteld wordt (conform het standaardmodel) dat de risico's onafhankelijk zijn van elkaar met uitzondering van een correlatie tussen de risico's op het gebied van rente (S1), zakelijke waarden (S2) en krediet (S5). Het verschil tussen de benodigde buffer op totaalniveau en de som van de benodigde buffers voor elk van de afzonderlijke risico's is gepresenteerd onder de term diversificatie.

Duration

Duration is een maatstaf voor de rentegevoeligheid van een obligatie. Deze maatstaf houdt rekening met alle cashflows in de resterende looptijd van de lening.

Eindloon regeling

Een eindloon regeling, ook wel final-payregeling genoemd, is een vorm van een vaste uitkeringsregeling waarbij de hoogte van het pensioen afhankelijk is van het laatst verdiende loon. De opgebouwde pensioenaanspraken worden dan verhoogd op basis van de pensioengrondslag van dit laatstverdiende loon; de zogenoemde backservice. Het nog op te bouwen pensioen wordt bij het eindloonsysteem de coming service genoemd. Backservice + coming service is dan het verzekerd pensioen.

EMD

Emerging Market Debt

ERB

Vanuit de regelgeving (IORP II en FTK) zijn pensioenfondsen verplicht om een eigen risicobeoordeling (ERB) uit te voeren voor 31 december 2021. Een ERB is onlosmakelijk verbonden met de strategie, risicohouding en de uitvoering van het fonds.

Via een ERB zet het pensioenfonds op papier waar het fonds voor staat en welke belangrijke risico's het fonds op een passende manier beheerst. Het uitvoeren van de ERB is bij uitstek het middel om de risico's van het fonds en de bijbehorende maatregelen goed in kaart te brengen en daarbij te zorgen voor een fondsspecifieke, praktische aanpak.

Financieel Toetsingskader (FTK)/nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK)

Benaming van het nieuwe toetsingsregime dat vanaf 1 januari 2007 van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen. Het Financieel Toetsingskader (FTK) vervangt de Actuariële Principes Pensioenfondsen. Het FTK is opgenomen in de Pensioenwet. Per 1 januari 2015 is het nieuwe FTK van kracht geworden. Het nieuwe FTK omvat de financiële eisen waaraan pensioenfondsen moeten voldoen. Belangrijkste doel van de nieuwe regels is een robuust toekomstbestendig pensioenstelsel waarin het pensioenvermogen van de deelnemer stabiel wordt beheerd en een evenwichtige verdeling van lusten en lasten plaatsvindt tussen generaties.

Gedragcodes

De gedragscode van het AFM (Autoriteit Financiële Markten) valt uiteen in twee afzonderlijke codes: code A voor pensioenfondsen die onder effectentypisch gedragstoezicht van de AFM staan en code B voor pensioenfondsen die van dat toezicht zijn vrijgesteld.

Herverzekering

Het door een pensioenfonds geheel of gedeeltelijk onderbrengen van een pensioenregeling in een levensverzekeringsovereenkomst en/of het door een pensioenfonds onderbrengen van extra hoge risico's bij een levensverzekeraar, zoals overlijdensrisico van deelnemers en invaliditeitsrisico van deelnemers.

Indexatie

Hieronder wordt verstaan de aanpassing van de ingegane pensioenen en/of premievrije aanspraken (voor pensioeningang) op basis van de stijging of daling van een index cijfer dan wel een vast percentage.

Veelal worden daarvoor de prijsindexcijfers van het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) gehanteerd.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten vallen de gerealiseerde verkoopresultaten inclusief valutaresultaten en de niet-gerealiseerde herwaarderingsresultaten.

Interest Rate Swap (IRS)

De renteswap wordt in het algemeen gebruikt om renterisico's te beheersen of af te dekken, of om een gewenste rentepositie in te nemen. De meest gebruikte termen voor de renteswap zijn IRS of Interest Rate Swap.

De renteswap is een ruiltransactie die geschiedt op een internationale financiële markt, waarbij partijen de rentebetalingen gedurende de looptijd, of een deel van de looptijd, tegen elkaar ruilen. Na het verstrijken van deze tijd worden ze weer teruggenomen.

De hoofdsommen van de leningen worden bij een IRS niet uitgewisseld, die zijn alleen in theorie, in de berekeningen herkenbaar.

Uitwisseling vindt uitsluitend plaats van de rentes.

IORP II

IORP is de afkorting voor "institution for occupational retirement provision". Dit is de Engelse term voor "instelling voor bedrijfspensioenvoorziening".

Op basis van IORP II dienen pensioenfondsen te beschikken over een doeltreffend governance-systeem, waarbij de drie sleutelfuncties (de risico-beheersingsfunctie, de actuariële functie en de interne auditfunctie) centraal staan. Pensioenfondsen dienen hun interne governance naar deze richtlijnen in te richten en in de jaarverslaggeving uit te leggen welke keuzes zijn gemaakt.

Koopsom

Een koopsom is een eenmalige betaling die aan de uitvoerder van de pensioenregeling is verschuldigd en waarvoor een bepaalde pensioenaanspraak wordt ingekocht. In beginsel is een koopsom dus een eenmalige betaling en een premie een periodieke betaling. Zowel premies als koopsommen dienen hetzelfde doel, namelijk de financiering van de pensioenen.

Look Through

Bij toepassing van het Look Through principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden deze componenten toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie.

Middelloon regeling

Een middelloon regeling is een pensioenregeling waarbij de hoogte van het pensioen afhankelijk is van het gemiddelde verdiende loon. Het middelloonstelsel is een vorm van een vaste uitkeringsregeling.

MVEV

Minimaal Vereist Eigen Vermogen.

Nabestaandenpensioen

Verzamelnaam voor weduwe-, weduwnaars- en partnerpensioen, soms ook voor wezenpensioen.

Ouderdompensioen

Pensioen, bestemd ter verzorging van de gerechtigde, nadat deze de in de pensioenregeling omschreven pensioenleeftijd heeft bereikt.

Overlevingstafels

Geven aan wat de levens- en sterftekansen zijn van mannen en vrouwen in Nederland afhankelijk van de bereikte leeftijd. Ze worden gebruikt bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen door de actuaaris.

Over-the-counter (OTC)

De term slaat op financiële transacties die niet via de beurs verlopen, maar die direct tussen twee partijen afgesloten worden.

Premievrije aanspraken

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdompensioen en nabestaandenpensioen.

Rekenrente

De rekenrente is het fictieve percentage dat het belegde pensioenvermogen wordt geacht op te brengen in de toekomst en waarvan bij de berekening van de contante waarden wordt uitgegaan.

Rendement

Het positieve of negatieve resultaat dat een verzekeringsmaatschappij of een pensioenfonds behaalt met de belegging van daartoe beschikbare middelen.

Rentetermijnstructuur (RTS)

De yield curve, of rentetermijnstructuur is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een normale yield curve laat een stijgend verloop zien omdat de spaarrente doorgaans lager is dan de kapitaalmarktrente.

SFDR

De SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) zorgt voor transparantie over hoe op de financiële markt duurzaamheidsrisico's en -kansen worden geïntegreerd in beleggingskeuzes en aanbevelingen. De SFDR introduceert een classificatiesysteem met informatieverplichtingen voor beleggingsproducten.

Technisch resultaat

Bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen wordt uitgegaan van veronderstellingen, zoals sterftekansen, invalideringskansen en partnerfrequenties. De financiële consequenties van de afwijkingen van de werkelijkheid ten opzichte van deze veronderstellingen leiden tot technisch resultaat. Onder technisch resultaat worden voorts de verschillen tussen de ontvangen premies en de werkelijke kosten voor de pensioenopbouw verantwoord en de verschillen die ontstaan bij de verwerking van waardeoverdrachten.

TER

TER staat voor total expense ratio en geeft onder meer de kosten weer die de beleggingsmanagers hebben gemaakt voor het voeren van hun (actief) beleid.

Technische voorziening

De vastgestelde balanspost die de gekapitaliseerde waarde (contante waarde) van de opgebouwde pensioenrechten en pensioenaanspraken aangeeft. (zie ook Voorziening pensioenverplichtingen).

Toeslag

Zie 'Indexatie'.

Total Return

Het totaalrendement op beleggingen zijnde de directe en de indirecte beleggingsopbrengsten.

Tracking error

De tracking error geeft aan in hoeverre de beleggingsrendementen van de daadwerkelijke aandelenportefeuille afwijken van de strategisch gedefinieerde benchmark.

Ultimate Forward Rate (UFR)

De verwachte risicovrije rente op lange termijn voor lange looptijden. Sinds eind september 2012 wordt in de bepaling van de rentetermijnstructuur (voor looptijden vanaf 20 jaar) mede rekening gehouden met deze verwachting. Tot 15 juli 2015 was de UFR gelijk aan 4,2% en vanaf 15 juli 2015 is de UFR gelijk aan het 120-maands gemiddelde van de forward rate bij een looptijd van 20 jaar.

UPO Uniform Pensioenoverzicht

Het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) informeert een (gewezen) deelnemer en zijn/haar eventuele partner over zijn/haar huidige toekomstige pensioensituatie. Alle pensioenfondsen en verzekeraars gebruiken hetzelfde UPO. Hierdoor zijn de bedragen uit de overzichten makkelijk vergelijkbaar. Ook kunnen de bedragen uit de verschillende overzichten eenvoudig bij elkaar worden opgeteld.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden is een beleggingsterm, en is een verzamelnaam voor leningen, hypotheek en obligaties.

VEV

Vereist Eigen Vermogen

Voorziening pensioenverplichtingen (VPV)

De voorziening pensioenverplichtingen van een pensioenfonds is het bedrag dat aanwezig moet zijn om samen met de in de toekomst nog te ontvangen premies aan de reeds bestaande pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

Zakelijke waarden

Zakelijke waarden is een verzamelnaam voor: aandelen, aandelen vastgoed, opties en converteerbare obligaties.